

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИМЭФЭКІ ЗЫФЕГЪЭХЪАЗЫРЫ

ЮНЫГЪОМ И 27-р — МАШИНЭШЫМ И МАФ

*Адыгэ Республикэм имашинэшI отраслэ ыцлажэбэхэу ыкIи ивe-
теранхэу лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!*

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкIым фэшI тышфугэушIо!

*Шъуигуетыныгъэ, шъуисэнауыцыгъэ, Iофэу шъузыпылтыр
нахьышIоу зэхэцэгъэным ренэу шъузэрэдэлажэбэрэм къахэкIэу
продукциякIэу кыдэжэбгъэкIырэм изытети дэгъу мэхъу.*

*Адыгеим имашинэшIхэм хэбзэ шIагъоу нахьыжэхэм лъапсэ
зыфащIыгъэхэр кызэраухъумэщтхэм, кыныгъохэр зэрэцагъэзы-
еищтхэм ыкIи лъэныкъуакIэхэр аIэ кызэрэрагъэхъаищтхэм тицы-
хъэ телъ.*

*Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкIым рабочэхэм, инженерхэм, зэкIэ
предприятиехэм япащэхэм, лъытэныгъэ ин зыфэтшIырэ ветеранхэм
тафэлгъо псауныгъэ пыхтэ, насып яIэнэу, Адыгэ Республикэмрэ зэ-
дытие Хэгъэгъушхоу Урысые Федерациемрэ яфедэ зыхэлъ Iофэу
ашIэрэм гъэхъэгъаIэхэр щащIынгъу!*

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Анатолий ИВАНОВ

АДЫГЕИМ И ПРЕЗИДЕНТ АФЭГУШIУАГЪ

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Краснодар
зэгъэпсыгъэр ильэс 216-рэ зэрэхъурэм фэшI къэлэдэсхэм афэгушIуагъ.

— ЗэрэщIошIырэмкIэ, Краснодар Урысыем икыблэ столицэу зэралорэм
зыгорэ хэлъ. БэшIагъэ арэуштэу ащ игугъу зашIырэр, къалэм ихъакIэхэм,
аужыпкъэм ежъ Краснодар щыпсэхурэм тарихьымрэ джырэ лъэхъанымрэ
янэшанэхэр мыщ зэрэщызэгъэкIугъэхэр агъэшIагъо, зыми хэмыкIокIэрэ
теплэ гъэшIэгъон ащ иI. Мафэ къэс, сыхъат къэс ащ зэхъокIыныгъэхэр
фэхъунхэ елъэкIы, — шIуфэс тхылъым шыкIигъэтхыгъ республикэм ипащэ.

ТхъакIушынэ Аслъан зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, къалэу Краснодар
имафэ зэкIэ Пшызэ шъолтыр ичыгу бай хъалэл кышыхъунэу, щыпсэу-
нэу ыкIи Iоф щышIэнэу зинасып кыыхыгъэ пстэуми ямэфэкI шъыпкъ.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-къулыкъу

ІЗЭГЪУ УЦХЭМ АУАСЭ ЛЪЫПЛЪЭЩТЫХ

Щыфым нахъ ищыкIэгъэ Ізэгъу
уцхэр кыдэзгъэкIыхэрэм къы-
зэралупщырэ уасэм ахэр зышхэрэм
узышIокIы мыхъушт хэгъэхъонэу
фащIыштыр зыфэдыштыр федераль-
нэ законодательствэм диштэу Урысы-
ем исубъектхэм ягъэцэкIокIо хабзэ
иорганхэм агъэнэфон фае. Мы Iофыр
нахъ тэрэзэу зышIохыгъэным пае Ады-
геим межведомственнэ IошIокIо куп
щызэхъагъ. Ащ хэхагъэх АР-м эко-
номикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи
сатыумкIэ и Министерствэ, АР-м
псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и
Министерствэ ыкIи Росздравнадзо-
рым и ГъэIорышIапIэу АР-м щыIэм
яллыкIохэр.

АР-м иминистрэхэм я Кабинет пла-
нернэ зэхэсыгъоу бэмышIэу илагъэм
къышIыгушIыIэзэ, АР-м и Премьер-
министрэу Къумпыл Мурат респуб-
ликэм щыпсэхурэ цыфхэм Ізэгъу
уцхэр кызэралэIахэрэм ыналэ ты-
ридзагъ.

— Медикаментхэм ауасэ джыри
республикэм щылапI, ащ даклоуи
мы лъэныкъом Iоф щызышIэрэ орга-
низациеу Адыгеим итыр макIэ, —
къыIуагъ Правительствэм ипащэ. —
Ар хэгъэкIи, Урысыем щызэлъашIэрэ

брендхэу Ізэгъу уцхэр оптовэ
шIыкIэм тетэу зышхэрэр республи-
кэм иплъэгъоштхэл. Ащ фэдэ органи-
зациехэм япчъагъэ нахьыбэ хъу къэс
уцхэм ауасэ нахъ къеIыхын ылъэ-
кIышт ыкIи цыфхэм яфэIо-фащIэхэр
гъэцэкIагъэхэ зэрэхъурэр шэпхэ гъэ-
нэфагъэхэм адиштэ хъушт. Ащ даклоуи
лъэкI зылэ оптовэ организациехэр рес-
публикэм кыхъанхэмкIэ администра-
тивнэ пэрыохъухэр щыIэхэмэ
уплъэкIугъэн фае.

Ізэгъу уцхэм алъэныкъокIэ узы-
шIокIын умылгъэкIышт оптовэ ыкIи
розничнэ уасэхэр зыфэдыштырхэр
республикэм щыгъэунэфыгъэным пае
ащ фэгъэгъэгъэшт базовэ организа-
циехэр IошIокIо купым ыгъэнэфа-
гъэх. Мыщ фэдэ организациехэм япа-
щэхэр зыхэлэжыгъэхэ зэхэсыгъохэр
рагъэкIокIыгъэх, Iофыгъом изышIо-
хынкIэ ахэм предложение гъэнэфа-
гъэхэр къагъэхъазырынхэу унашъо
афашIыгъ.

Нэужым къэбарэу къалэIахэрэм
елъытыгъэу АР-м экономикэ хэ-
хъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и
Министерствэу узышIокIын умылгъэ-
кIышт уасэхэр ыгъэнэфэщтых.

*АР-м и Президент ипресс-
къулыкъу*

Архитекторхэм якъэгъэлъэгъон

Тыгъуасэ, Юныгъом и 25-м, Къо-
кIыпIэм щыпсэхурэ цыф лъэпкъхэм
якъэралыгъо музей икъутамэу Мые-
къуапэ дэтым Адыгэ Республикэм
иархитектурэ имафэхэр мэфэкI шIы-
кIэм тетэу апэрэу къыщызэлъахыгъэх.
Хъугъэ-шIагъэм епхыгъэ къэгъэлъэ-
гъонэу музейм шыкIуагъэм хэлэжъа-
гъэх АР-м и Премьер-министрэ игуа-
дзэу Алексей Петрусенкэр, Мыекъопэ
къэлэ администрацием ипащэу
М. Черниченкэр, АР-м иархитектор-
хэм я Союз итхъаматэу Кушъу Нэфсэт,
АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм
псэолъэшIынымкIэ, транспортым-
кIэ, связымкIэ ыкIи коммунальнэ
хъызмэтымкIэ и Комитет ипащэу
Шъхэлэжъо Аскэр, Адыгэ къэралыгъо
университетым иректорэу Хъунэго
Рэщыдэ, АР-м исурэтышIхэм я Союз
ипащэу Хъуажэ Рэмзэнэ, нэмыкIхэри.

АР-м и Президент ыцIэкIэ къэгъэ-
лъэгъоным икызыэлухын къекIо-

лагъэхэм Алексей Петрусенкэр
къафэгушIуагъ. Адыгеим иархитек-
торхэм ІзэIэсэныгъэу ахэлъым
ишIуагъэкIэ социальнэ мэхъанэ зилэ
псэуалъэхэу республикэм шагъэпсы-
хэрэр зыдэт псэупIэхэм ятеплэ
нахьышIум ылъэныкъокIэ зэрэзэ-
хъокIыгъэхэр ащ къыIуагъ. IошIэнэу
зыпылхэм гуахъо хагъуатэзэ, Адыгеим
ищытхъу лъагъу аIэтынэу ар къафэ-
лъэIуагъ. Премьер-министрэм игуадзэу
Алексей Петрусенкэмрэ КъокIыпIэм
имудей икъутамэ ипащэу Кушъу Нэф-
сэтрэ лентэ плъыжыр зэпаупкIыгъ.
Нэужым къэгъэлъэгъоным къекIолIэгъэ
кIэлэеджакIохэмрэ студентхэмрэ дэпкъ-
хэм апылгъэ сурэтхэмрэ Шъачэ
щыкIогъэ я VIII-рэ инвестиционнэ фо-
румым рацэлIэгъэгъэ псэолъэ макет-
хэмрэ ашIогъэшIэгъонэу къаплъы-
хъагъэх.

ЕЛБЭШIЭ Руслъан.

Сурэтыр А. Кирнос тырихыгъ.

ПХЪАШЭУ КЪАФИГЪЭПЫТАГЪ

АР-м иминистрэхэм я Кабинет Юныгъом и 24-м, зичэзыу планернэ зэхэсыгъоу илагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ.

Кризисым ыпкъ кыикIыкIэ, IoфшIэн зимыIэу къэнагъэхэм пстэумэ апэу атегушылагъэх. Ащ фэгъэзэгъэ ГъэlorышIапIэм ипашэу Федор Федорко докладэу кышIыгъэм кызырэрэциуагъэмкIэ, нэбгырэ мини 7-м ехъу IoфшIапIэ ямыIэу республикэм непэ щепсэу. Ар пстэумкIи исым проценти 3,5-рэ мэхъу. IoфшIапIэ зимыIэу къэнагъэхэм ягъэгъотыгъэным фэгъэхьыгъэ программэм кыдылтыгъэу нэбгырэ 1000-м ехъоу предпринимательскэ Ioфым зыфэзыгъэзагъэхэм IэпыIэгъу аратыгъ.

ГъэlorышIапIэм ипашэ, зэрихьабзэу, хэзыгъэ имыIэу пчъагъэхэм ащигъэгъозагъэх нахь мышIэми, Правительствэм ипашэ ащ иджэуапхэм агъэрэзагъэп. ЯIoфшIэн зэрэзэхашэрэми, непэрэ мафэм ехъулIэу кызырэрэциуагъэмкIэ, цыфхэм IoфшIапIэ ягъэгъотыгъэным пэлуагъэхьащт федеральнэ ыкIи республикэ ахышэу къафатIупшырэр зэрагъэфедэрэми щыкIэгъабэ зэралэр кыкIыгъэтхыгъ. Япшгъэрылхэм ягъэцэклэн екIолIакIэу фырыIэр зэблахъуныш, охътэ кIэкIым кыкIлоцI Ioфхэр нахьышIу ашIынхэу, IoфшIапIэ зэрагъэгъотырэм ипчъагъэ хагъэхъонэу пхъашэу къафигъэпытагъ.

Нэужым фэгъэкIотэныгъэхэр зилэхэм уц Iэзэгъухэр ыпкIэ хэмылъэу зэралэклагъахьэхэрэм, спорт объектиIэу агъэуцунэу рахъуагъэхэм ягъэхъазырын зэрэлыкуатэрэм, социальнэ Ioфхэм, Хэгъэгъу зэошхом иветеранхэм псэупIэ ягъэгъотыгъэным, нэмыкIыбэм атегушылагъэх. Уц Iэзэ-

гъухэр ыпкIэ хэмылъэу цыфхэм зэралэклагъахьэхэрэмрэ къэпщэ-фыштхэми, ахэм ауасэ зынэсыгъэмрэ уагъэрэзэнэу зэрымилыгъэрэр Премьер-министрэм кыыхигъэщыгъ, псынIкIэу ахэр зыпкъ рагъэуцонхэу псауныгъэм икъэу-хъумэнкIэ министрэм кыыфигъэпытагъ. Ветеранхэм псэукIэ амалэу яIэр нахьышIу шыгъэным ехы-лэгъэ Ioфыгъохэр IoфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэхэмкIэ Министерствэм зэрэзэшIуихырэм щыклагъэхэр кыыхигъэкIыгъэх.

Премьер-министрэм имырэзэныгъэ кызырэрэциуагъэхэм ащыщ мэхъумэщ хызымэтшIапIэхэм чыфэу ателыр кызырэ-угъоижьырэр. ПстэумкIи ар сомэ миллиони 174-рэ мэхъу. АР-м мэхъумэщ хызымэтымкIэ иминистрэу Юрий Петровым кызырэрэциуагъэмкIэ, а пчъагъэм шыщэу къатыжыгъэр сомэ миллиони 9-р ары, кыыхашт чъэпыогъу мазэм ыкIэм нэс ар миллион 15-м нагъэсынэу мэгугъэх. Чыфэр зэрэщытэу охътэ кIэкIым кыкIлоцI къаугъоижьынэу, кэзымытыжыкIэрэм яспискэ МВД-м Iэклагъэхъаныш, ащ Ioф дишIэнэу къариуагъ.

Зэхэсыгъом икIэухым республикэм имэфэкI изыфэгъэхъазырын Iэпэдэлэл амышIынэу, цыфэу Адыгеим исхэм зэкIэми ар зэрэзэдырэмэфэкIыр зыщамыгъэгъупшэу, мэфэкI шыпкыэу цыфхэм афызэхашэнэу, ащ фэгъэзагъэхэм ямызакъоу, министрэхэри, муниципальнэ образованиехэм япашэхэри кыыхэлэжъэнхэу къариуагъ. Шъачэ щыкIогъэ форумым кытегушыIэзэ, ащ зызэрэфагъэхъазырыгъэр, зыкызырэщагъэлъэгъуагъэр шIуагъэ кэзытын лъэбжъоу ашIыгъэхэм зэращыщыр кыыхигъэщыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

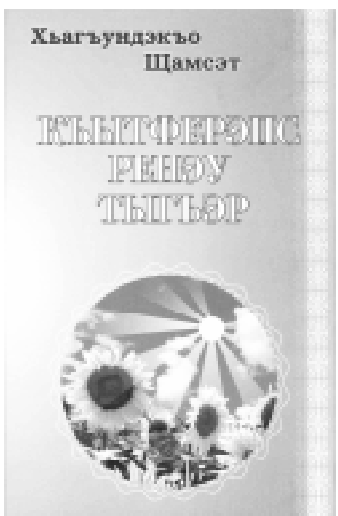
ТхылъыкI «КЪЫТФЕРЭПС РЕНЭУ ТЫГЪЭР»

Шэуджэн районым ит къуаджэу Мамхыгъэ щыпсэурэ Хьагъундэкъо Шамсэт иятIонэрэ тхылъэу бэмышIэу кыдэ-кIыгъэм джары зэреджагъэр.

ТхылъыкIэр Хэгъэгъум, чыгъум, лъэпкъым афэгъэхьыгъ.

Хэгъэгъушхо тыхъугъэш гъушIуагъу, лъэпкъыр бэгъоыр — насып. — Къыщелэ Шамсэт усэу «ТичIыгу» зыфиIорэм.

Ошгъогу къэргъуашгъор зышгъош теплъэ тхылъыр Мамырыгъэм, IoфшIэным, шъхъафитыныгъэ иным, зэгъурылоныгъэм яхыллагъ. Ар автор бзылфыгъэм Хэгъэгъу зэошхом советскэ цыфхэм Теклоньгъэр кызыщыдакыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм ипэгъокIэу ытхыгъ, кыдыгъэкIыгъ. Инхэм

ТхылъыкIэм итеплъ.

Тхылъым иавторэу Хьагъундэкъо Шамсэт.

ыкIи цыкIухэм апае усэхэр, Iотэжъхэр, къэбар кIэкIхэр мыщ кыдэхъагъэх. Поэзиерэ прозэмрэ арылгъэу щытых. Уси 100-м ехъу дэт, рассказхэри зэфэшъхъафыбэу дэбгъотэщтых.

Къоджэдэс, унэгъогу бзылфыгъэу Хьагъундэкъо Шамсэт ижэбзэ дахэ, ипсэлэзэ занкIэ адыгэбзэ ныдэлъфыбзэ къабзэр ылапсэу зэрэщытым гу зылыуегъатэ. Иусэхэр шыпкъагъэм, зэфагъэм, щыIэкIэ гурыIуакIэм яхыллагъэхэу сэлъытэ.

«Къытферэпс ренэу тыгъэр» зыфиIорэ тхылъыкIэм кIэлэеджакIохэм ыкIи ныбжыкIэхэм адыгабзэр зэрагъэшIэнымкIэ, ар шIу алъэгъунымкIэ художественнэ амал икIурэ акъыл кIуачIэрэ хэлъэу кысыщыхъугъ — уепIу, уегъасэ. Сыда зымыуасэр уилъэпкъ, уиллакIэ, укIуаджэ, уиреспубликэу Адыгеир бгъэлъэлэнхэр!

МАМЫРЫКЪО Нурыет.

ТыфэгъушIо!

Лэхъусэжэ Дзэхъан Къасполэт ыпхъум ыныбжэ илъэс 70-рэ зэрэхъугъэмкIэ тыгу кыдделэу тыфэгъушIо. Псауныгъэ пытэ иIэу, ибынхэм яхъяр ыгъэнасынышIоу, кыпнэблагъэхэм гъушIуагъо нэмыкI кыфамыхъынэу джыри бэрэ щыIэнэу фэтIо.

Игунсэхэмрэ кыпнэблагъэхэмрэ.

ИНЭУ ТАФЭРАЗ

Илъэс къэс Адыгэ Республикэм икIэлэцIыкIу клиническэ сымэджэщ сабий сымаджэу кычIафэхэрэм япчъагъэ хэхъо, ахэм ящыкIагъэм тетэу уяIэзэныри нахь къин мэхъу.

Ахъщэ зэрэщымыIэм елытыгъэу палатэхэр игъом дгъэцэклэжъынхэ тлъэкIырэп, Iэзэгъу уцэу тызэрыIазэхэрэр лъапIэ, аппаратурэу зэрытыууплъэкIухэрэр жы мэхъух, мэкъутэх. Ау АР-м иминистрэхэм я Кабинет, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ Министерствэм анэIу кытфэгъэзагъэу, лъэкIэу яIэмкIэ кыдделэх. Ау ахэм амалэу яIэмрэ сымэджэщым ищыклагъэхэмрэ зэтефэхэрэп.

Ащ кыыхэкIэу хэкIыпIэ горэхэм яусэгъэн фаеу мэхъу. Мыщ дэжыым игугъу кыныщышIы сшIоигъу зисабый тисымэджэщ чIэлыгъэхэу, тищыклагъэхэр зыльэгъугъэмэ ащыщхэу IэпыIэгъу кытфэхъурэр зэрэмымакIэр. Ахэм анахъэу къахэзгъэщы сшIоигъу Янэкъо Асхъад ИсхъакъыкIор. Мы цыф шIагъор илъэс пчъагъэ хугъэшэ по-печительскэ советым ипашэу зыщытыр, лъэшэу ишIуагъэ кытегъэкIы. Тисымэджэщ игъом гъэцэклэжъын IoфшIэнхэр щызэшIохыгъэнхэм ренэу иIахышIу кыыхешIыхэ. Джаш фэдэу врачхэм яшIэныгъэ хагъэхъон зыхъукIи амалэу иIэмкIэ къаделэ.

Инэу тафэраз Хъут Бэрэджи, Абэсэ Бархузи. Апэрэм анахь цыкIухэр зычIэлъ отделением ищыкIэгъэ стол 15 кытфари-гъэшIыгъ, Бархуз аппаратуракIэхэр кытфифищэфыгъэх: ингалятор, небулайзер, электроннэ щэчалъэ, процедурэхэр зыщашIыхэрэ столхэр. Ахэм «тхъашъуегъэпсэу-шхо» ятэIo, яамалхэм ахахъоу, зыфаер къадэхъоу, псауныгъэ пытэ яIэу, дахэкIэ ягугъу ашIы зэпытэу щыIэнхэу тафэлъало.

ПЭКО Рэмзан.

Адыгэ Республикэм икIэлэцIыкIу клиническэ сымэджэщ иврач шъхъаI.

КЪЭБАРЫШКИЭХЭР

Ткъош Абхъазым

Абхъазым 1992 — 1993-рэ илъэсхэм щыкIогъэ хэгъэгъу заом иветеранхэм яорганизациерэ общественнэ организациеу «Ахъаца» зыфиIорэмрэ зэхашгъэ литературэ зэнэкъокъоу «Теклоныгъэр лызыгъэкIотэщтхэр» зыфиIорэр мы илъэсым, мэлылфэгъу мазэм зэхашгъагъ. Ар абхъазхэм Грузием къаришIылIэгъэгъэ заор зауыхыгъэр ыкIи теклоныгъэр ащ кызыщыдакыгъэр илъэс 16 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъ. Зэнэкъокъум Абхъаз кэралыгъо университетым щеджэрэ студентхэр ары хэлажъэхэрэр.

Заом иветеранхэм кызыIуахыгъэ зэнэкъокъум хэлажъэхэрэм Абхъаз-Грузин заом хэлэжъагъэ-

хэм афэгъэхьыгъэу тхыгъэ кIэкI — рассказ, эссе е очерк къагъэхъазырын фэагъэ. ЯIoфшIагъэхэр АКЪУ-м идеканатхэм арахыллагъэх. Ахэр абхъазыбзэкIэ е урысыбзэкIэ тхыгъэх.

Жюрием Юныгъом и 30-м зэнэкъокъум щытекIуагъэхэр кыгъэнэфэщтых, апэрэ чIыпIэр зыхыгъэм сомэ мини 5, ятIонэрэр — мини 3, ящэрэ чIыпIэр кыдэзыхыгъэм мини 2 аратышт. Ахэм анэмыкIэу анахь осэ ин зыфашIыгъэ IoфшIэгъэ 12 кыыхахыныш, ахэр кызыдэхъащт тхылъ шъхъафэу кыдагъэкIышт.

Заор илъэс 16 хъугъэ зыуцужыгъэр, шIэжыр щыI ыкIи щыIэщт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

«ЖЪОГЪОБЫНЫР» КЪЫДЭКIЫГЪ

КIэлэцIыкIу журналэу «Жъогъобыным» изы чэзыу номер кыдэкIыгъ.

Еджэгъу илъэсыр езыгъэжъэжыгъэ пстэуми афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэмкIэ номерым инэкIубгъохэр кырегъажэ. Ахэм къакIэлъэкIо рубрикэу «ТитхакIохэм яюбилейхэр» зыфиIорэр. УсакIохэу Цуекъо Джэхъфаррэ Къумпыл Къадырбэчрэ кызыхъугъэхэ мафэхэм яхыллэгъэ тхыгъэ кIэкIэхэмрэ усэхэмрэ ащ итых. Тиреспубликэ искусствэмкIэ щыкъэбархэр журналым кыдэхъагъэх.

СабымкIэ ным нахь лъапIэ щыIэп. Ары кIэлэцIыкIу игукъани игушIуагъуи зэкIэм апэу зыдигощырэр. Ау гухэкIми, ны зимыIэжъэу, ащ иIэшIугъэ икIу фэдишIэ зэхишIэнэу мыхъугъэу, ны иIэным кIэхъопсэу сабыеу щыIэ хъугъэр бэ. Ар зэхэошIэ Шэуджэн районым ит къуаджэу Хьакурынэхъаблэ Адыгэ рес-

публикэ еджэпIэ-интернатэу дэтым кIэлэ ибэу чIэххэм уазыхахъэрэм. Ащ щеджэхэрэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэр кэзыгъэхъазырыгъэр Лэхъусэжэ Хьаджэрэртбый.

«Жъогъобыным» кыдэхъагъэхэм ащыщых рубрикэхэу «НэIуасэ зыфэшIушI», «Кытфатхэхэрэмрэ кытфатхыкIэхэрэмрэ», «Жъогъобыным» иныбджэгъухэр», нэмыкIхэри.

ХъатыгъужыкIэе гурыт еджэпIэм икIэлэегъаджэу Шъаукъо Фатимэ итхыгъэкIэ икIасс ищыIэкIэ-псэукIэ кIэкIэу щегъэгъуазэх журналым иеджакIохэр.

Спортым фэгъэхьыгъэ нэкIубгъори номерым дэт.

Рассказыр, усэхэр, ребусхэр, кроссвордыр «Жъогъобыным» кыдэхъагъэхэм ащыщых.

ДЗЫБЭ Назрэт.

«Жъогъобыным» иIoфшIуI.

ПенсиехэмкIэ фондм шыущегъэгъуазэ

ЗЭХЪОКЫНЫГЪЭХЭР ФЭХЪУГЪЭХ

Тызыхэт илээсым ищылэ мазэ и 1-м кышчыублагъэу кIуачIэ илэ хъугъэ номеру 259-ФЗ зытет Федеральнэ закону «Граждан куп зырызхэм яматериальнэ шылакIэ зыкъегъэлэтыгъэн гухэлтым пае Урысые Федерацием изаконодательнэ акт зырызхэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехыылIагъ» зыфилоу федеральнэ фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм социальнэ фэло-фэшIэ купыр (НСУ) кIаIа-мыхынэу зэрагъэпсырэ шIыкIэм зэхъокIыныгъэхэр фэзышIыгъэхэм.

ЗэхъокIыныгъэхэм зэрагъэнафэрэм тетэу, цыфым илээсэу кIорэм ичэпыогъу и 1-р кымысыгъэу социальнэ фэло-фэшIэ купыр (социальнэ фэло-фашIэхэр) кIорэ илээсым кыкIэлъы-кIощтым ищылэ мазэ и 1-м кышчыублагъэу ыкIи заявлениер зитыгъэ илээсым социальнэ фэло-фашIэхэр икIэрыкIэу фагъэнэфэжыынхэм зыкIэлъэлэушт итыгъэгъэзэ мазэ и 31-рэ пIальэм нэсэу кызэраIимыхыштхэм ехыылIэгъэ заявление ПФР-м иорган ритын фае.

Заявлениер зитыгъэ илээсым кыкIэлъыкIощт илээсым ищылэ мазэ и 1-м кышчыублагъэу социальнэ фэло-фашIэхэр кIаIихынэу ыгъэпсыным фэшI, цыфым чэпыогъум и 1-р кымысыгъэу ифэшIошэ заявление архыылIэ.

Нахыпэм зэрэгъэпсыгъагъэмкIэ, фэгъэкIотэныгъэхэр зилэм социальнэ фэло-фашIэхэр кIаIимыхынэу ыгъэпсыным фэшI илээс кыс чэпыогъум и 1-р кымысыгъэу НСУ-р зэрэпсау е ащ шыщ Iахь кызэраIимыхыштхэм

ехыылIэгъэ заявление арихыылIэн фэ-ягъ, сыда пIомэ заявлением календарь илээсым кIуачIэ илэу гъэпсы-гъагъэ. Къэлуагъэмэ хъушт илээс кыс социальнэ фэло-фэшIэ купым ычIы-пIэклэ ахыщэ кIаIызыхы зышIоигъохэр нахыбэ зэрэхъуштыгъэхэр. Гуцылэм пае, 2009-рэ илээсым федеральнэ фэгъэкIотэныгъэ зилэхэу Адыгэ Респуб-ликэм шыпсэухэрэ нэггырэ 44183-м шыщэу 34500-м (процент 78,1-м) со-циальнэ фэло-фэшIэ купым ычIыпIэклэ ахыщэ кIаIахынэу агъэпсыгъагъэ. 2008-рэ илээсым ахэр нэггырэ 35788-рэ хъуштыгъэх. Ащ фэдиз ку-пым илээс кыс чэпыогъум и 1-р кы-мысыгъэу ПФР-м иорганэу зыщып-сэухэрэ чIыпIэм шыIэм заявление рахыылIэн фаеу шытыгъэ.

Джы зэрэгъэпсыгъэмкIэ, фэгъэ-кIотэныгъэхэм ачIыпIэклэ ахыщэ кIаIихынэу цыфым зэ заявление зариткIэ илээс кыс заявление арихыылIэнэу ищыкIэгъэжэп ишIои-гъоныгъэ зэблихъужыынэу римыху-хъагъэмэ.

Тызыхэт илээсым социальнэ фэло-фэшIэ купыр е ащ шыщ Iахь кIа-Иимыхынэу зыгъэнэфэгагъэхэм агу кыэтэгъэкIыжы кыкIэлъыкIощт илээсми ащ ехыылIэгъэ заявлениеу атыгъагъэм кIуачIэ зэриIэщтыр яшIоигъоныгъэ зэблалыхъужыгъэмэ.

ВАЛОРИЗАЦИЕР

2010-рэ илээсым ищылэ мазэ и 1-м кышчыублагъэу ПФР-м ичIыпIэ

органхэу Адыгэ Республикэм шы-лэхэм валоризацием, нэмыкIэу кы-пIон хъумэ, совет хабзэм илэхъанэ (1991-рэ илээсым ыпэрэ пIальэм) тегъэпсыкIыгъэ стажымкIэ ыкIи пен-сие реформэр зырагъэжыгъэ 2002-рэ илээсым кыпIэклэ лэжыапкIэу ялагъэм икIэрыкIэу уасэ зэрэфашIыжыгъэм кIэухэу фэхъугъэхэм атегъэпсыкIыгъэу IофшIэным телытэгъэ пенсиехэр ятыгъэнхэм фежыэштых.

IофшIэнымкIэ стажэу иIэм елгы-тыгъэу, нэггырэ пэпчэ пенсие фи-тыныгъэу илэхэр хэушхъафыкIы-гъэу кыфалытэжыэштых. Ащ пае уклэлъэлунэу, тхылъ горэхэр япхыылIэнхэу ищыкIагъэп. Пенсие тхылъхэм кытырэ кыбархэр агъэфе-дэхэзэ, ПФР-м иорганхэу Адыгэ Рес-публикэм шыIэхэм ежэ-ежыэрэу пен-сиер зыфэдизыштыр кыалытэшт.

Арэу шытми, 1991-рэ илээсым ищылэ мазэ и 1-м кыпэрэ пIальэм IофшIэнымкIэ стажэу ялагъэм хэгъэ-хъожэ фэзышIырэ тхылъхэр языты зышIоигъо гражданхэм, джащ фэдэу хульфыгъэхэу илээс 45-м ехыу ыкIи бзылфыгъэхэу илээс 40-м ехыу IофшIагъэ зилэхэм стажым хагъэ-хъожыным пае тхылъхэр ПФР-м иорганхэу Адыгэ Республикэм шы-лэхэм алахых. СССР-м илэхъанэ пен-сие пфагъэуцуным пае а илээс пчъа-гъэхэм анахыбэ ищыкIэгъагъэпти, ахэм кыахъурэр кыагъэлъагъощтыгъэп шхъае, джы ахэм шIуагъэ кыатын альэкIышт.

*ПФР-м и Адыгэ республикэ
Къутамэ ипресс-кыулыкъу.*

ШЪУЗЫФЭЕ ИНВЕСТИЦИОННЭ ПОРТФЕЛЫР КЪЫХЭШЪУХ

2009-рэ илээсым ишышхъэлэу и 2-м кышчыублагъэу кIуачIэ илэ хъугъэ номеру 182-ФЗ зытет Федеральнэ закону «Федеральнэ закону «Мыкъэ-ралыгъо пенсионнэ фондхэм яхы-лIагъ» зыфиIорэм ыкIи Федеральнэ закону «Урысые Федерацием Iоф-шIэнымкIэ ипенсиехэм зэлуагъэкIэрэ Iахъэу иIэм финансхэр пэлугъэ-хъагъэнхэм пае инвестиционнэ мылкъум ехыылIагъ» зыфиIохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъэ» зыфиIорэм. А законом кыэралыгъо гъэIорышIэкло компаниеу (ГУК) — Внешэкономбанком цыф-хэм пенсиехэм апае зэлуагъэкIэрэ мылкъур уасэ зилэ тхылъыпIэхэр кы-щэфыгъэнхэм апэлугъэхъагъэнымкIэ фитыныгъэу илэхэм ахэгъахэ.

Непэ зэрэгъэпсыгъэмкIэ, кыэра-лыгъо гъэIорышIэкло компанием шIокI зимыIэ пенсие страхованием тегъэпсыкIыгъэу IофшIэнымкIэ пен-сиехэм апае Урысыем шыпсэухэрэм процент 90-рэ фэдизым аугъоигъэ мылкъур шызэлукIагъ. ГУК-м Iоф дэшIэгъэныр ахэм агуклэ зэхашIагъэу кыыхахыгъэ нахь мышIэми, ахэм «зызыушхъафэгъэхэклэ» яджэх. А ахы-щэр инвестициехэм ахэлъхъагъэным иамалэу шыIэхэм джы ахэхъагъэ. За-кону аштагъэм тегъэпсыкIыгъэу 2009-рэ илээсым ишэкIогъу и 1-м кышчыублагъэу ГУК-м портфелитIу-йугъоигът: «кIэр» — хахъохэр зыф-хъугъэхэ инвестиционнэ портфелыр; «ыпэкIэ шыIагъэр» — уасэ зилэ

кыэралыгъо тхылъыпIэхэм яинвести-ционнэ портфель.

Уасэ зилэ кыэралыгъо тхылъы-пIэхэмкIэ «ыпэкIэ шыIэгъэ» ин-вестиционнэ портфелыр зэлуагъа-кIэ уасэ зилэ кыэралыгъо тхылъыпIэ-хэмрэ Урысые Федерацием игаран-тиехэм атетэу урысые эмитентхэм якорпоративнэ облигациехэмрэ ате-гъэпсыкIыгъэу.

«КIэу» ыкIи хэхъоныгъэхэр зы-фашIыгъэхэ инвестиционнэ порт-фелыр зэлуагъагъэ Урысые Федера-цием и субъектхэм уасэ зилэ якыэра-лыгъо тхылъыпIэхэм, Урысые Феде-рацием игарантиехэм атетэу урысые эмитентхэм якорпоративнэ облигаци-ехэм, сомэм тегъэпсыкIыгъэ депозит-хэм ыкIи чIыфэт организациехэм Iэ-кIыб хэгъэгъу ахыщэ агъэфедэхэрэм, уасэ зилэ ипотека тхылъыпIэхэм, меж-дународнэ финанс организациехэм яоблигациехэм атегъэпсыкIыгъэу.

Пенсиехэм апае зэлуажыгъэкIэрэ ахыщэр, ыпэкIэ зэрэщытыгъэм фэдэу, «ыпэкIэ шыIэгъэ» портфелым тегъэпсыкIыгъэу инвестициехэм ахэшхульхъанэу шыуфаемэ, 2009-рэ илээсым Юныггом и 30-м нахь класэ мыхъугъэу Урысые Федерацием ПенсиехэмкIэ ифонд ичIыпIэ орган заявление ешхуыылIэн фае.

Пенсиехэм апае зэлуажыгъэкIэрэ ахыщэр «кIэм» тегъэпсыкIыгъэ порт-фелым дэлэу инвестициехэм ахэ-шхульхъанэу шыуфаемэ, ащ пае зи шыушIэнэу ищыкIагъэп: 2009-рэ илэ-

сым и Юныгъо и 30-м нэскIэ пенсие-хэм апе зэлуажыгъэкIэрэ ахыщэр ГУК-м «ыпэкIэ шыIэгъэ» импортфель дэшхульхъанэу заявление ПФР-м ичIыпIэ орган ешхуыылIагъэмэ, 2009-рэ илээсым шэкIогъум и 1-м кышчыублагъэу ахыщэр автоматиче-скэу клэм тегъэпсыкIыгъэ инвестици-оннэ портфелым дэхъащт.

Инвестиционнэ портфелэу шыузы-фаер яшхуыылIагъэмэ ыкIи Юныггом и 30-м буж нэмыкI инвестиционнэ портфель кыыхэшхуы шыушIоигъоу ишхуыушхъагъэмэ, 2009-рэ илээсым итыгъэгъазэ и 31-м нэсырэ пIальэм кыкIлоцI пенсиехэм апае зэлуажы-гъэкIэрэ ахыщэр зыдэжыгъагъэ шыушIоигъом ехыылIэгъэ заявление Урысые Федерацием ПенсиехэмкIэ ифонд ичIыпIэ орган ешхуыылIэн шыульэкIышт. Ащ тетэу шыузе-кIуагъэмэ, ГУК-м инвестиционнэ порт-фелэу кыыхэшхуыгъэм шыуиахыщэ кыыхащт илээсым игъэтхапэ кышчыублагъэу шагъэлэжыэшт. А шэпхэ дэдэм тегъэпсыкIыгъэшт пенсиехэм апае зэлуажыгъэкIэрэ мылкъур унэе гъэIорышIэкло компанием е мыкыэра-лыгъо пенсионнэ фондм (МПФ) ащыжыгъэлэжыэнэу ишхуыушхъа-гъэмэ. Кыыхащт илээсым игъэтхапэ шыуиахыщэ шэо кыыхэшхуыгъэ унэе гъэIорышIэкло компанием е МПФ-м ясчет рагъэхъащт.

*ХЪАЦЫКIУ Марин.
ПФР-м и Къутамэ Адыгэ
Республикэм шыIэм инвестицие
IофшIэным иуцеткIэ ыкIи ащ
изэхъэнкIэ икун ипач.*

ЫНЫБЖЬ ИЛЭСИШЪЭ ХЪУГЪЭ

Тикъуаджэ шыщэу Шылуажэ Асыет ыныбжь мыгъэ илээсишъэ хъугъэ. Илэфыгъэхэм, иIахыыл-игуп-сэхэм ар игъэкIотыгъэу хагъэу-нэфыкIыгъэ, цыфыбэ кыфызэлэ-кIэгъагъэ, гуцылэ дэхабэ фалуагъэ, фэлъэлуагъэх. Кыныбэ кызыэпи-чыгъэми, а зэпстэур кызыэрилъэ-гъужыгъэр насыпыгъэу зыфелъэ-гъужы, «сIотэжыгъэ» еIо.

Асыет граждан заори, апэрэ кол-хозхэр зэрэзхашэгъагъэхэри кы-лэжыгъужыгъэх, ахэм Хэгъэгъу зео-шхор кыакIэлъыкIуагъэ, гыаблэри кызыэпчыгъэ... Ишхъэгъусэу Ада-мэрэ ежыыррэ илээс пшIыкIуэ на-хыбэ кызыэдамыгъэшIагъэу, зы шэо закыо ялэу Хэгъэгъу зеошхор кыежыагъэ. Апэрэхэм ашыщэу Ада-мэ зэуапIэм ащи, 1943-рэ илээсым хэкIодагъэ. А уахытэм шыузабэу кы-нагъэхэм кыинэу альэгъугъэр кыэпIотэжыын ищыкIагъэп. Чэши мафи Асыет губгъом итыгъэ, при-цепщикштыгъэ, тракторым тесыгъэ, нэужым чэмышыгъэ. Юрэ ыныбжь илээс 16 зэхъум колхозым хахы, илээс 36-рэ шылэжыагъэ. Сыд фэдэ Iоф фагъэзагъэми шытху пылэу ыгъэцкIагъэ. Аушгъэу Асыет ар ыгъэ-сэгъагъэ.

Юрэрэ ишхъэгъусэу Шаймэтрэ зы кьорэ пхъуйтIурэ зэдэпIугъэ. Яклалэу Мыхъамэти ятэрэ янэжэрэ афэдэу мэкъумэшышIэ хъугъэ, кы-лыкъур Афганистан шызыхыгъэ-хэм ашыщ. Пшъашгъэхэм зым кIэлэегъэдэжэ, адрэм фелдшер сэ-нэхъатхэр кыыхахыгъэх.

Асыет ахэм лээшэу ащэгъушIу-кIы, кылыгъэгъужыгъэм ыразэу, насыпышIоу зельытэжы. Иныб-жыкIэгъум кыин ылыгъэгъэми, ижышхъэ илэфыгъэрэ инысэрэ афэдэу ахэм кыакIэхушхъажы-гъэхэми кыагъэдэхъажыгъэу елбты.

*НАРТ Амин.
Шхъашэгъыж.*

ТИГУАПЭУ ТЯДЖАГЪ

Тикъуаджэ кыдэкIыгъэ шIэны-гъэлэжыэу Тхьаркыохыо Юныс Ас-кьэлае фэгъэхыгъэ зэкIэлъыкIо тхыгъэхэу «Адыгэ макъэм» кыыри-гъэхъагъэхэм тигуапэу тяджагъэ. «Къоджэ кыуаджэ нахы тэ тикъуаджэ, лэжыо лэжыо нахы тэ тилIакъу» алуагъэ цыфхэм. Укызышышхуыгъэ, узыщэпIугъэ чылэм уасэ фэпшIымэ ар нэпагъэ, дэхагъэ. Гъэзетэу кыа-хыгъэр зэгонхэу, уицылэ кыыры-кIуагъэр, цыф гъэшIэгъонэу дэсы-гъэхэм якыэбар зиплэагъокIэ, ори нэмыкIынэхэмкIэ узэпIыжы, а кыэ-барым ори ушыщэу зыолытэжы. Ары мы гъэмафэ тэри тызэрэщы-тыгъэр. Гъэзетыр кыахы кыс «ас-кьэлаехэр джыри итха?» тIощтыгъэ, тыдэгъуагъэу ащ тежэщтыгъэ.

Джы ар тхылъэу кыдэкIынэу кыэбар зэхэтхыгъэшэ, Аскьэлае шыпсэурэ ыкIи ащ кышышхуыгъэу, нэмыкI чIыпIэхэм ащылэхэм лэлу гушылэхэмкIэ закыфэгъэзэмэ сшIоигъу. Тикъуаджэ фэгъэхыгъэу Ю. Тхьаркыуахыом ыугъоигъэ мате-риалхэр тхылъэу кыдэкIынхэ хъу-мэ, тишIуагъэ кыэтэжыгъэгъагъэ!

*Аскьэлае шыпсэухэрэм ацIэклэ
И. БЭГЪУШЪ.*

ШЪАУКЪО
Аслъангуаш,
«Адыгэ
макъэм»
ижурналист.

**РАДЖАБ
Фатхы:**

«АДЫГЕИР СЫГУ ИКЫРЭП»

Ушъхъагъур къэгъотыгъошлу

— Адэ арзу къина убзэ зэбгъэшлэныр, нахь тэрэ-зыр — уныдэльфыбзэ шлэ-ныр? Адыгэу тыкъальфы-гъэба тэ, сыда ащ фэдизу ты-бзэ хъэтэпэмыхь тшлэгъэу, нэмыкыбээр быракъэу зыкы-зетхээр? Бзэ зэфэмидэхэри цыфым ершл, ар дэгъу нахь, дзеп. Ащ нае оуер зыщыбгъэ-гъуныжжынэу цыта?

— Тэрэ зыфалорэр. Къинэп уфамэ, шлу ольэгъумэ, пшхъэ огъэшлжымэ, уилъэкъ щыб-гъалэ пшлоргъомэ.

— Тылъэкъ цыкыла тэ? Къэралыгъо зэфшъхъафхэм арысху миллион 6 — 8 фэдиз тыхъоу къалытэ. Ар лъэкъ макла? Ащ фэдиз хуэр лъэкъым ыбээр ихабээр Клодыжыныр тхъамыккы-гъошхоба? Ар мыхъуным нае адыгэ цыф пэпч сыда шлэ-рэр, тисабыйхэм ныдэльфыбзэ алултхъашгъурба, тыфая ар ядгъэшлэну?

— Ушъхъагъур нахь къэгъо-тыгъошлу. Рымытхэхэм, ремы-джэхэм, рыгушлэныр адыгэ унагъо пэпч арыс сабийхэм адыгабээр арагъэшлэ алъэ-кышт. Сзукытэ сэри ар икыоу, дэгъоу зэрэсымышлэрэмкы.

— Сэ сзукытэ а Лофыгъом тызэрэтегушылэхэрэмкы. Лъэкъым илъэккыбзэ про-блемэ зэрэхъуэмкы. Тыхъан-пан. Ар тымакы Лоу къытлон-фае хъуэгъ. Тэ тымыломэ, хэ-та адэ ар тфэзылоцтыр, бээр къытфэзыухъумэцтыр?

— Етлани гукъаор бзэм эконо-мическэ мэхъанэ илэу гъэ-псыгъэп. Ишлуагъэ къыокынуу шытэп, къэралыгъуабзэу агъэ-федэрэп.

— Сыда тиреспубликэ ар цыкъэралыгъуабзэба? Шъхъа-ем, тапэ итхэм къащегъэжъа-гъэу ар агъэфедэрэп, агъэла-жээрэп. Бзэ нэбгырэ нахь ты-мылэпкъэгъоу къытхъамы-фагъэми, тлорэр къызэрэгъу-рылонэу, ащ ыбзэккы тэгъуцылэ. Ахэр нахьыбэхъаш, зыгорэ къытхъамыфэу хуэрэп, ары кбэ-тэри тыбзэ лотэгъэклоты.

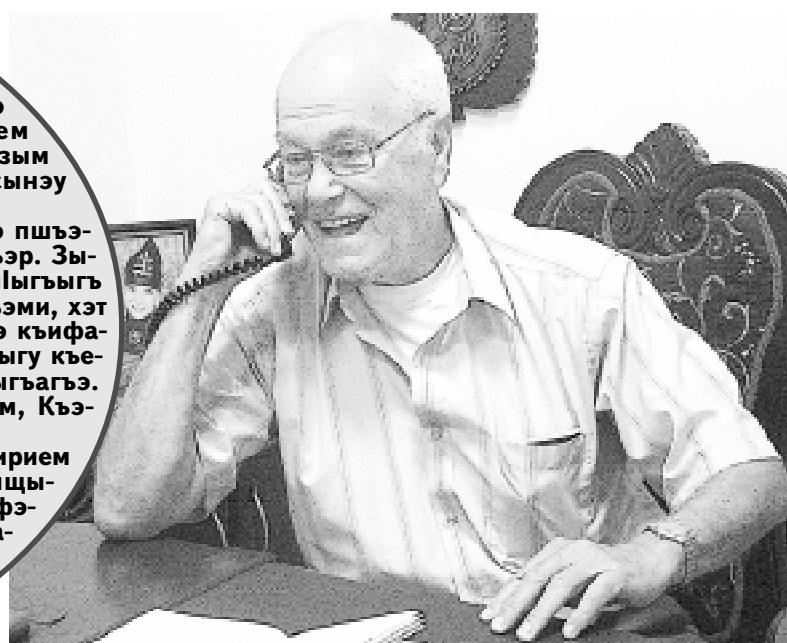
— Ары зыкласлорэр «врач» лэзэ, лъэкъ гушпысаккы Лофым зэрэщытэу зезытын цыфхэр тыщыкылагъэх. Адыгагъэми, ны-дэльфыбзэм имэхъани ныбжы-ккы хэм япсихологиэ чыплэ тэр-рэ зыгъэгъотыжыгъэ нахь фае. Хасэхэм нахьыбээр ныбжыккы-хэр ахэщэгъэнхэм игъо къэ-сыгъ. Зэккыми, тыдэ шылэ адыги, тызделжымэ, тлъапсэ инышъ, тшъхъани бэрэчэтэу къэтлэмы зэпытышт.

— Тылъэкъ лъэккыжэ, гъогу къин — гъогу гъэшлэ-гъон кыкылу. Нэмыккы лъэккы-пстэм агуккы ашээр адыга-гъэр (цыфыгъэр) къыхъэжыгъэ лъэккыр Тхэм бэрэ щегъал.

— Ар тэры зытэмычлэ илпыр, кыбдесэгъаштэ.

— Фатхы, шлэху гъогу узэ-рэтхъажыщтыр тэилэ. Сы-дигъо укыакломи тигуанэ хуэшт, узыкыфаем къеблагъ чыгушжым.

Сурэтым итыр: Раджаб (Хъат-кыо) Фатхы.

Сыда тапэ илпыр?

— Фатхы, илэс 50 фэдиз-ккы уапэккы улгэмэ сыд фэдэу адыгэхэр илгъэгъухэр?

— Сэ адыгэ лъэккыр зыфэ-гъадэрэ къыослон — сымэджэ хылыагъэу, зилоф дэигъэу, на-хьышлу къэхъужыгъэ цыфыр ары. Ащ зыгъэхъужын зылгъэ-кышт врач лэзэ ищыкылагъ. Джащ тыфэд тэри — зыпкъ тизыгъэуцожын ккышкы лъэш-хэр тыщыкылагъэх. Ау ахэр непэ тилэхэп. Нахьыккы тыхъуштмэ, ар къызэрэсымышлэгъужыщтыр синасып...

— Адэ джы тлэхэр тлэ-тынэхыш, нахь лъэккышхо-хэм зяттыцта? Гъашлэм зеп къызэрэгъэлэгъуагъэр маккы хуэр цыфхэр (лъэккыхэр) нахь инхэм зэрэхъуэмкы. Зэгорэм къытхъамышлэну тэ-ри ар тапэ илпыр, ар къызэрэ-ртымыгъэгъэщытым тыфэбэ-нэн фаеба?

— Ар дэдэм тынэмысынкыи мэхъу. Марыба Адыгэ хасэхэр тыдэккы шылэхэ хуэгъэ. Яшлуагъэ къэккы, лъэккы Лофым ауж итых. Джыри зыгорэ тапэккы хуэшт. Цыф жугъэхэр зэзыпхын, зы-гъэдэлжжымэ къэгъотыгъэ нахь фае. Дунаим адыгагъэм зыкышылэ-тыжынымккы джы ккыла-гъуа-лэхэр ары тызыщыгушгъэр, шъхъае, ахэми бээр унагъом зэрэщытэу адыгагъэм изэрар-шхо къэккы.

— Ары бээр цымылэжымэ, лъэккыри цылэжымэ. Анэу бээр маккы. Икыоу узыпы-мылэ, умыгъэфедэрэ ныдэль-фыбээр зыплэккызыккы, лъэк-кыри ащ ыуж ехъажым.

— Бэмышлэу седжагъ шлэны-гъэлэжжымэ бзэжыгъэу шылэхэм ащыщэу нахь шлэхуэу ккыды-жыщтыр къызыщыхагъэщыгъэ ушэтынэу ашлэгъэхэм язэфэ-хысыж. «Ккыдыжыщтыр» елошъ, къэралыгъо зэфшъхъа-фхэм ащыпсээр лъэккы цыкылу-хэм ащыщхэм абзэхэр кельы-тэх. Мыккыдыщтыр шъхъа-фэу кылох. Адыгабээр апэрэхэ-ми ыужыхэрэми ахэтэп, игугъу къышлырэн.

Зезыхъаштыр, зэрэхъуштыр къэшлэгъуае. Ау сэ сызыхъэхэ-р цыф гъэсагъэхэм, шлэныгъэ-лэжжымэ тыбзэ ккыдыжыныу кыало.

дунаим щитэкхъагъэхэр зэккызы чыплэ зэрэхъужыш-шъуштыр къыдгъурло. Арзу-щтыр цытими тыззыпхын, тызфэзыцэн горэ тилэн фаеба?

— Сыд фэдэрэ лъэккы Лоф тилэпкъэгъуэхэм къырахыжы-гъэми, унашъо горэхэр тшлы-штыхэм мыры, Адыгеир ары, ахэр зыщыхъунхэ фаер. Хэку-жы ары зэккы якъежыапэр, лъапсэр, гугъэр, гушлуагъор. Тыдэ шылэ адыги тыззыпхы-рэр Адыгеир ары. Ар — тиунэ ыккы тикухъэ лъапл. Ащ ыуж кыинэ-мэ, тызэхъанэу амал тилэ ху-гъэш, тиныбжыккы нахьы-шлоу зэдгъэшлэнхэ фае. Тэц фэ-дэу зыныбжэ хэклотагъэхэм ана-хьы, Адыгэ хэкум къэзыгъэзэ-жыщтыр ккылаккы нахьы-шлу. Зэккыми ар къадэмыхъушты-ми, зэнэсынхэ фае, зыпылгъ Лоф-хэр, якъэбархэр зэфалотгъэжым фае.

— Адэ адыгэ хабзэхэр, адыгагъэр сыдэуштыр хуэщы-ха? Бээр тымышлэжымэу ыккы тыфэмыежымэ, цыфыгъэ-шхоу тхэлъыгъэри члэтынэ-жымэ, тыадыгъэжымэ, ты-лъэккыжымэ?

— Инэу сызыгъэгъумэккы Лоф укызыккылоу чылагъэр. Сэ адыгэ чыгушжымэ сиккырычы-гъэш, адыгабээр зэрэщымы-гъушлэнэу сэр-сэрэу сыргъуш-лэ, сипушшысэхэр къырисэлэ-тыкы. Тхэккы тлэккы сэшлэ. Ин-тернетым ситхыгъэ горэхэри исэгъахъэх.

Игъэккыгъэу, гушылэм нае, сэ сятэ сызэрэфыщыгъэм фэ-дэу, адыгэ шнэхэр унагъом шы-зетхъэхуэу сломэ, шыпкъэп. Ау цыфыр къырагъэблэгъэнэу, къыфэтэдджынхуэу сабийхэм язгъэшлэгъ. Апэрэ дэдэм фэдэу, хымэ хэгъэу уисэу, адыгагъэр зепхъэшъуштыр.

— Ар зезыхъэрэм адрэ пстэм анэу ыккы анахъуэу емэ-шъхъыгъэ шлэгъэхэр, лэдэрэ адыгагъэрэу хэлхэр ары зы-гъынырэр ыккы зыгъэллэнэрэр. Дахъэба, алорэм едлоу, ккылар на-хьыжжымэ ашъхъащымэ?

— Хэхэс адыгэхэм ар тлэккы-кыгъэ Лофу сеплты. Тызэхъа-нышъ, къэбар тлуатэу тыщысы-нэу тэ зымы къытфидэщтыгъэп. Уиунэ уисымэ — упш, зыгорэм иунэ паккы учлэсымэ — ухэтэ? Ар боу къин!

— Фат-хы, адыгэ хэ-кужым егъэзы-гъэккы рагъэкыгъэгъэ адыгэ цыфхэм къахъэкыгъэхэр хэ-гъэзубэм непэ ащэпсэх. О Гол-ландием сыдэуштыр уклонэу хуэгъа, тилгъэккыгъоу исыхэр сыд фэдиза?

— Шыпкъэр плотмэ, сэры адыгэ цыфэу Голландием Лоф шилэнэу ыккы шыпсэунэу апэу ккылагъэр. Ащ ыуж илэс зэфэ-шъхъафхэм къахъэккы, нэбгы-ри 100 фэдиз а къэралыгъом шы-псэу хуэгъэ.

Сэ сыныбжыккы Сирием идзэ сыхъэгъагъ. Лейтенанты-цлэр къысфэгъэшъошагъэу сы-къыхагъэккыгъагъ. Сыкъыха-фыгъэ плэми ухэкуштыр. Адыгэ Лофхэм сызэрапылпыр ыккы сы-зэрагъэгъумэккы агу рыхы-гъагъэп. Сирием сесыфэ, адрэ адыгэхэм афэдэу, сызэрэадыгэр сшагъэгъушлэнэу фэгъэх. Лъэп-къым итарихъ урыгушлэнэу, адыгэмэ къарыкылагъэр зэбгъэ-шлэнэу, хэкужым кынагъэхэм якъэбар уклэушлэнэу уфиты-гъэп, адэщыгъэп. Лофшлэпхэм саштэщыгъэп. Къызгурылоуагъэ рэхъатэу сызэрамыгъэпсэуштыр. Ары Голландием сиккылоу зэрэ-хуэгъагъэр.

— Сабыйхэр уилэха, адыга-бээр ашлэ, Кавказым ккылау-гъэхуэу, алэгъэгъэу цыта?

— Ккыларэ пшъашгъэр силэх. Сишъхъэгъуэс тилгъэккыгъэп. Ккыларэм ныдэльфыбээр алэккы-лэп. Сэ зыр ары къызгурыло-рэр. Унэгъо ккылоу ар шяд-гъэшлэнэу хуэгъэп. Тыркубээр, голландыбээр ашлэх. Ащ шы-псээр адыгэхэр зэккы Тыркуем е Сирием ккыкыгъэх, тыркубзэ-ккы дэгъоу мэгъушылэх.

Голландием къыщегъагъ

— Фатхы, Голландием ары Дунэ Адыгэ Ассоциацием изэ-щын къызыщегъагъагъэр. А Лофым ккылаккы фэхъэгъэхэм ори уахъыгъ. Угу ккыкыжымэ а уахътэр?

— Хъаккы хэм сшлуабэ дашлэу сыкъагъэщыгъ. Тызызлуккы-гъэр 1990-рз илгъэс ары. Къэ-ралыгъо зэфшъхъафхэм къары-кыгъэ лыккылоу ккылагъагъэх. Ау Адыгеим шыщхэр къэккылоу хуэгъагъэп. Дэгъоу ккысшлэ-жы Шъхъалэхъо Абыуи, игъуса-гъэхэри ятхылыхэр тэрэуу гъэ-

псыгъэ

зэрэмыхъу-гъагъэхэр. Ащ нае ккымынуэ нэ-ужым МЧА-м иапэрэ Конгресс ккылау Налчык зыщызэхашъэми ыужымы Адыгеим иллыккылоу яшлуагъэ инэу ккылауагъ.

— Голландием ис адыгэхэр сыдэуштыр псэхэрэ, ахэр зэрэ-шлэхэ, зэхъэхъа?

— Ккызэрэсшлуагъэу ахэр бэ хуэхэрэп (нэбгыри 100 фэдиз), зэпэблагъэуи псэхэрэп. Нахьы-бэу зыщызлуккыхэрэр Адыгэ Хасэр ары. Мазэм, тлэм зэ тызэ-локлэ. Бээр ябгъэшлэнэу, шеб-гъэдджэнхуэу амал тилэп. Адыга-бээр зышлэхэрэр маккы дэд. Ау ныбжыккылоу церкесхэм ккызэ-рахъэккыгъэхэр, ахэр Кавказым зэрэщыпсэхэрэр ашлэ. Ахэм ащыщхэр Адыгеим ккылауагъэх, алэгъэгъу, адыгэ цыфхэм алу-кылагъэу шытых.

Зэккыми Лоф ашлэ. Дэу псэх-хэрэп.

— Адыгэ хасэхэр ары тыдэ шылэ адыгэхэри нахь зэзыпхы-гъэхэр, зэзгъэшлэгъэхэр. Голлан-дием шылэ Хасэми къэралыгъо зэфшъхъафхэм ащызэхъагъэ-хэм зэпхыныгъэ адырила?

— Анахъуэу Сирием, Тыркуем ащылэ Адыгэ хасэхэм талгъэлэ-сы, ежыхэри ккылоу, тызэлэ-ккы. Тихасэ зэрэщыпхын ккыхэ-ккылоу Германием шылэ Адыгэ ха-сэхэм тэккы, чышлэп фэдизмэ ахэр ащызэхъагъэх.

Адыгеир — лъэккымы икушъ

— Адыгэ хэкум укыккыжымэ-ным уккылоуштыгъ. Джы гунапкъэхэр злукыгъэ хуэгъэх. Хэти Адыгеим ккыккыи ккы-ккыжымэ ыгъэккыи амалхэр джы шылэх. Угу сыда ккыуи-лорэр?

— Сыгушлэу сыкъызыккы-жыщтыгъэ уахътэр теклыгъ. Джы сабийхэм унагъохэр ялэ хуэгъэх, институтхэр къауы-гъэх, Лоф ашлэ. Сэри сиккылэ-жып. Ахэр зэккы къесшагъэхуэу мыщ тыккыккыжышгъуэу сы-гушгъэрэп. Ау сишъхъэгъуэс зери-лоу, тыккымыккыжыпэмэ, унэ горэ Мыекыуапэ ккыщытшфэу, тыккылоу тыщылэзэ тшлымэ нахь тэрэуу сеплты. Теплтын тапэккы хуэрэм.

— Фатхы, адыгэ пстэу

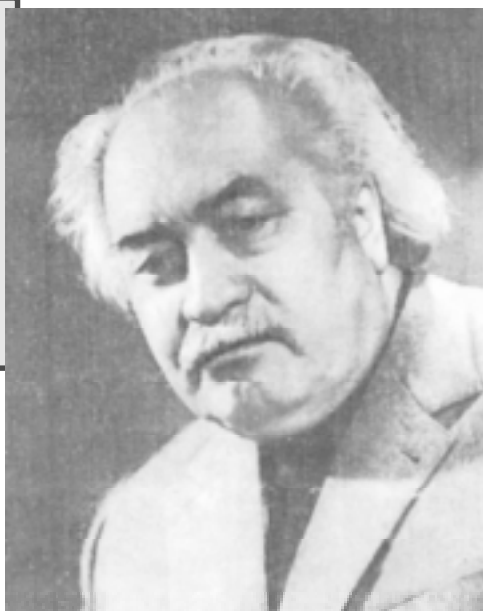
Шэклогъу мазэм тхэклогшоу Еутых Аскэр кызытхэмытыжыыр илъэсипшI мэхъу

ЕУТЫХЫМ укытегушыIэныр Епсынклэгъо Iофэу шытэп. Блэ-кыгъэ лIэшIэгъум ия 60-рз илъэсхэм демократием ишапхъэхэр тыхэгъэгу шагъэуцухъу кьежъэгъагъ — ащ нэужым «оттепелькIэ» еджагъэх. А илъэсхэм Урысыем иписатель цIэрыIуабэмэ шыпккэр кызшалоу тхылхэр кыхаурыхъу аублагъ. Ахэм зэу ащышыгъ Еутых Аскэри.

Тиадыгэ литературэкIэ апэрэу Еутыхым шхъэихыгъэу тищылаклэ зыфэдэр кыгъэлъагъоу ригъэжъагъ. ЛэжъэкIо кызырэкIохэм пкIэ горэ зимыIэ трудоденьхэр кызыралэжъыштыгъэр, колхоз тхъаматэхэм ящылэкIэ тхъагъо зыфэдагъэр, бригадирхэм яхоршэрыгъэ зынэсыштыгъэр, «хэгъэгум ипыир» цIэу афашызэ, лэжъэкIо тхъамыкIэжъхъу къагъэшлагъэм ячылэ нахъ чыжъэу мыкIуагъэхэр зэрагъэпшынэштыгъэхэр апэу адыгэ литературэм Еутыхым кы-

Лъэпккэу зыщышым ианахъ цыф Iушыхъу, чыжъэрыплъэхъу шытых тхэкIо шыпккэхэр. Непэ тхаклоу шыIэр бэ, тхылхэри жъугъэу кыхаурыхъу, ау тхэкIо шыпккэу ахэм къахафэрэр зырыз нылэп. Джащ фэдэ тхэкIо шыпккэу, зилэпэлэсэнэгъэ Тхъэм ыгъэнэфагъэу шытыгъэр адыгэ тхэкIо цIэрыIоу, АР-м инароднэ писателэу Еутых Аскэр.

гъыкIэ кыкIыгъэу шылагъ. ЗэлукIэм унэшъо пытэ шашIыштыгъэ тхылхэр адыгэхэм ямыщыклагъэу, еджэхэ мыхъунэу... Ахэм сакытегушыIэнэу сэ непэ пшъэрылъ зыфэзгъэуцужырэп. Ащ фэдэ мыхъун зышлагъэхэм янахъыбэм непэ ядунай ахъожыгъ. Адрэ дунаим зэкIэ шызэхафыжыныштын...

Цыф кызырэкIоу шытыгъэп Аскэр, ауштэуи хъун ылъэкIыштыгъэп. Сыда пIомэ ар шыIэныгъэм ыпэ итыгъ, ыуж итхэм шыпккэм игъогу кытфигъэнафэштыгъэ.

1990-рз илъэсым Юныгъом и 25-м кыдэкIыгъэ гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» инэкIубгъуишымэ Еутыхым дэсшыгъэ зэдэгущыIэгъур кыхаурыхъагъ (ыныбжъ илъэс 75-рз зэрэхъугъэм ипэгъокIэу). Еутых Аскэр ыцIэ цыфхэм ащымыгъушпшэнымкIэ макIэп а уахътэм гъэзетым ышлагъэр. А зэдэгущыIэгъур згъэхъазырыным фэшI Еутых Аскэр дэж Москва командировкэ сагъэклогъагъ ащыгъум гъэзетым иредактор шхъалэштыгъэу МэрэтыкIо Рэмэзанэрэ ащ иапэрэ гуадзэу ХъакIэмыз Биболэтрэ (Тхъэм джэнэт лъапIэ къарет).

Хэутыным зэдэгущыIэгъур фэдгъэхъазыры зэхъуми зы гушыIэ тхаклом

КЪЫГЪЭШIАГЪЭМ ШЪЫПКЪЭМ ИЛЪАГЪО ТЕКIЫГЪЭП

щигъэлъэгъуагъэх. «Оттепелыр» псынклэу текIыгъ ыкIи шыпккэр пIоным лъэшэу зыщытешыныхъэштыгъэхэ зманым ежъ тхаклом ар кыIуагъ, лыгъэ кыхаурыхъу. Мыдалохэрэм ажэ псынклэу зэтырарагъалхъэштыгъэ ащыгъум Совет хабзэм илIыкIохэм.

Еутых Аскэр ытхыгъэ романыр тхэкIо анахъыжъхэм, тетгырор зылыгъыхэм агу рыхыгъэп. Ар хэгъэкIи, аштагъэп. Ащ фэдэ мэхъуа, мощ фэдиз шIуагъэ Совет хабзэм зыфишIэгъэ адыгэ тхаклом шыIэкIэ дахъу дгъэпсырэм, насыным игъогуу тызэрыклорэм яшIуагъэ зэхышIэрэп, ышIошъ хъурэп. Джары ахэр зэрегупшысэштыгъэхэр. Ти Адыгэ тхылъ тедзапIэ тхаклом аритыгъэ Iэпырытхыр чIэкIодагъ, агъэкIодыгъ пIомэ нахъ тэрэз, адэ нэмыкI тхакло горэм итхыгъэ кIодыгъэп! «Iэпырытхыкхэр стыхэрэп», ыIуагъ урыс тхэклогшоу Михаил Булгаковым. Ытхыгъэ романыр, зы гушыIэ хэмызэу, Еутыхым ыгу илыгъ ыкIи адыгабзэкIэ тхыгъэу агъэкIодыгъэр тхаклом урысыбзэкIэ кIитхыкIыжыгъ. 1965-рз илъэсым урысыбзэкIэ романэу «Улица во всю ее длину» зыцIэр Москва кышыхаурыхъу. Джауштэу Еутых Аскэр урысыбзэкIэ тхэн фаеу хъугъагъэ...

Романыр кызыдэкIым, тхылхэр зэIапахызэ, еджэштыгъэх, агъэбыллыштыгъэ, сыда пIомэ хабзэм ар ыдагъэп, чIыпIэ заулэми тхылхэр ащагъэстыгъэх. Тхылъ цыкIуым зэлукIэшхохэр тырашыхъэштыгъэ, цIацIэштыгъэх, зэрэшыхъыштыгъэх. Ащ кьеушыхъаты хабзэм илIыкIохэр тхакломи, ащ итхылы зэрашынэштыгъэхэр.

Цыф пэпчъ ежъ иеу шIошI пытэ иIэн фае, шыIэныгъэм фышчытыкIэу фыриIэр хэгъэунэфыкIыгъэу, хэушъафыкIыгъэу шытын фае. ЕтIани а цыфыр тхакло зыхъукIэ ащ фэдэ шIошъхъуныгъэ пытэ уиIэным мэхъанэшхо иI. ШыIэныгъэр зыфэдэр зытетым тетэу къэбгъэлъэгъонон, анахъ гухэлъ дэгъум паеми, пцIы умыусыныр — джары тхэкIо шыпккэм иIофыр. Ащыгъур ары ар Тхэклогшо зыхъурэр.

Илъэс 50 — 60-м къехъугъэмэ а уахътэр дэгъоу къашIэжы. Тыгъэпс мэфэ шлагъом шыблэ о мэкъэшхо зэхэпхымэ сыд фэдэна? Джащ фэдэ шыблэ о макъэ тиадыгэ литературэкIэ хъугъэ романыр. Цыфхэр аугъошштыгъэх, джыри лэжъахэр зэмыджэгъэхэ тхылхым игугъу кышIыштыгъэ тхакломэ ащыщ горэм, парткомным исекретарь, чэмыщ е комбайнер пэрытым... А тхылхым ахэр еджагъэхэкIэ арэп, ащ фэдэ екIолаклэр ышъхъа-

Сэ зигугъу къэсшы сшIоигъор гъэшIэгъонэу ти Лъэпккэ библиотекэ илъэс 20 горэкIэ узэкIэIэбжъымэ шыслъэгъугъэр ары. Зыщеджэхэр залым Еутыхым фэгъэхыгъэу а уахътэм кыхаурыхъэхэм сяджэ сшIоигъоу сыкIуагъ. Ау гъэзетхъу кысатыгъэхэм янахъыбэм статьяхэр лезвикIэ ахэупкIыгъагъэх. Хэта ауштэу зекIуагъэхэр? Яклалэхъу ятэмэ зэгорэм ашлагъэм непэ теу-кIытыхъабыхэрэр ара? КъэшIэгъуай ар. Ау уахътэм нафэ кышIыгъэр зы: Еутыхым илъэс пчъагъэрэ ебэныгъэ титхаклохъу колхоз шыIэкIэ дахэм шыкIагъэ горэ имыIэу зытхыштыгъэмэ ятхылхэр непэ сепалгъэу шылых. Еутых Аскэр итхыгъэмэ непи яджэх ыкIи атегушыIэх.

Тхаклом ироманхъу «Двери открыты настезь», «Глоток родниковой воды», «Баржа», зыфилохэрэр илъэс зэфэшъхафхэм Москва кышыхъэкIыгъэх. Ахэр зэкIэ зыфэгъэхыгъэхэр тхаклом ихэку гупс, ичIыпIэ дахэхэр, ищыф хьалэлхэр ары. Ау ежъ Еутыхым ащ фэдизэу шIу ылъэгъуштыгъэ хэкум илъэс пчъагъэм игугъу шашIыгъэп. ШымыIэжъ пIалъэу шытыгъ. Ащ нахъ шхъахъоу сыда тхакломкIэ хъун ылъэкIыштыгъэр? Ау ежъ Аскэр зыми ышъхъэ фиуфагъэп, елъIугъэп. Ар ишэн-хэбзэгъ.

Еутых Аскэр Москва дэт литературнэ институтэу М. Горькэм ыцIэкIэ шытым шыригъэджагъэмэ сэри сачыштыгъ. Тхъамафэм зэ, гъубджым, тызэIукIэштыгъэ. А мафэр тэ, студентхэмкIэ, хэунэ мыхъун мафэу шытыгъ. Тшъхъэ тIэкIу мэузыми, пэтхъу-Iутхъу тыхъугъэми а мафэм институтым тымыкIонон кьедгъэкIуштыгъэп. Ежъыми, илъэситфым кыкIоцI, зэ нэмыIэми, а зэлукIэгъухэр хинагъэхэп. Район гъэзет цыкIоу Адыгеим кышыхъэкIыхэрэм анэсыжъэу Аскэр кыIэкIахъэштыгъэх, яджэштыгъэ. Адыгэ тхэкIо ныбжыкIэхэм кыдагъэкIыгъэ тхылъ цыкIлэхэм ащыгушIукIыштыгъэ, алтыплъэштыгъэ. Анахъу ыгукIэ Еутыхыр зытхъэштыгъэр кIымэфэ е гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм, тыхэку тызышылагъэм ыуж, тызэрэугъоижыкIэ арыгъэ — ащыгъум кызкIэмыупчIэ гори кыгъанэштыгъэп.

Институтыр кызытэу хужым кыкIэлъыклогъэ илъэсхэм тызэфатхэштыгъэ, телефонкIэ тызэфытеоштыгъэ, тызэлукIэштыгъэ. Зэ нэмыIэми цыф горэ ыубыгъэу зэхэсхыгъэп. ИкIэсагъэп.

1992-рз илъэсым зэлэпчъэ охъэ кIыхъэм ыуж Еутых Аскэр апэрэу ти-

правительствэ ригъэблагъи, Мыекъуапэ кьэкIогъагъ. Ащыгъум дахъу пэгъокIыгъэх. Итхылыгъу «Бычъя кровь» Мыекъуапэ 1994-рз илъэсым кышыхъэкIыгъ. «Сшынахыжъ» зыфилоу повестыр икIэрыкIэу адыгабзэкIэ кыхаурыхъыгъ, гурыт еджапIэхэми япрограммэ хагъэхъажыгъ.

Сыгу кьэкIыжы а кьэкIогъум творческэ интеллигенцием IукIэнэу театрэр зычIэт унэм Аскэр зэрэрагъэблэгъэ-гъагъэр. Цыфыбэ а пчыхъэм тхаклом кыпэгъокIыгъ, журналистхэри шылагъэх, ау кинокамерэхэр, фотоаппаратхэр агъэкIосэнхъу кыалъэлугъ, тырахы-нэу афидагъэп. Гукъау, ау ащ фэдэ цыфым ымакъэ Адыгэ радиом тетхагъэу чIэлъэп...

УпчIэхэм яджэуапхэр кызаретыжыыхэ нэуж, поэмэу «Хырахышъ» зыфилоу адыгабзэкIэ Еутыхыр кьафеджагъ. ЫпэкIэ а тхыгъэр журналэу «Зэ-кыошныгъэм» заретым, кыхаурыхъагъэп, еджэхэрэм кьагурымылонэу ары зэралогъагъэр. Ау поэмэр едэлугъэхэм кьагурылогъэ кьодыеп, агухэм анэсыгъ. Iэгуте мэкъэшхомерэ шхы макъэмрэ игъорыгъоу залым зыкышпалэтыштыгъэ. Нэужым гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» (непэ ар «Адыгэ макъ») поэмэр кыхиутыгъ, ау тхаклом изы тхылы а поэмэм непэ ушеджэн плъэкIыштыгъэ, сыда пIомэ кыдэкIыгъэп.

Театрэм шыIэгъэ зэлукIэгъум джыри зэ зыфэдгъэзэжыны. Цыфэу къэзэрэугъоигъэхэм упчIабэ Еутыхым кыратыгъ, яджэуапхэри зэхыхыгъэх. ЗэIукIэгъур кIэхым фэкIуагъэу бзылфыгъэ горэ кьэтэджи (ыцIэ кьеслонэу сыфаеп) кьеупчIыгъ Лъэустэн Юсыф фыштыкIэу фыриIэр зэригъашIэ шIоигъоу. Шыпккэр пIоштмэ, сыкъэштагъ. Еутыхым анахъ лъэшэу кьэбэныгъэмэ ар зэрашыштыгъэр залым чIэсхэм ашIэ-штыгъэ (а упчIэр къэзытыгъэри зэрэхэтэу), ау ежъыр хэти IаекIэ тегушыIэным зэрэфэмыягъэми сышыгъозагъ. ЗэкIэм зэхэсхыгъэм сшъхъэ кысыгъэпхъотагъ. «Ащ нахъ сехъуапсэу адыгэ хъулыфыгъэ шылагъэп, — кырыргъэжъагъ Аскэр, — ащ ишъхъэгъусэу Шэрифэ фэдэу (усаклоу Хъаткыо Ахъмэд ышыпхъу) адыгэ бзылфыгъэу шылагъэр зырыз». Бзылфыгъэм шэн-хэбзэ дахэхъу хэлыгъэхэм, иунагъо кIалэхэр дахъу зэрипIугъэхэм такыкъ заулэрэ Еутыхыр кьатегушылагъ. Ишъхъэгъусэу Юсыф фэгъэхыгъэу дэгъуи дэи зы гушыIэ ащ фэдизым кыIуагъэп. Джащ фэдэ цыфыгъ Аскэр. Джар ищыф гъэпсыклагъ.

кыIуагъэм хагъэзыгъэп (ащ фэдэ зэзэгъыныгъэ Еутыхым дысиIэу Москва сыкIогъагъ), фэсакыгъэх, гъэзетыр зышыхаурыхъэм чэцIахэ охуфэ шылагъэх. А уахътэм уредакторэу ащ фэдэ шхъэихыгъэ зэдэгущыIэгъур кыхъу-уыныр псынклэгъуагъэп. Нэужым Аскэр мызэу, мытлоу редакцием кьедгъэблэгъагъ, зэдэгущыIэгъу гъэшIэгъон пчъагъи дытилагъ...

Тхаклом иаужырэ илъэсхэр АскэркIэ кын дэдагъэх: игъашIэ кызыдигъэшIэгъэ ишъхъэгъусэ дунаим ехыжыгъ, ежытIум Алахъэм сабый къаритыгъагъэп — ар егъэшIэрэ гумэкIэу кыздырахъэкIыгъ Аскэри ишъхъэгъуси. Узыри кытеклоштыгъэ. Зэкъоныхъэри лъэшэу кьехылыэкIыштыгъэ...

1999-рз илъэсым ишэкIогъу мазэ адыгэ тхэклогшоу Еутых Аскэр идунай ыхъожыгъ ыкIи кьалэу Москва щагъэтIылыжыкыгъ.

ЗэрэтхэкIошхом дыкIыгъоу цыф гъэшIэгъон дэдэу шытыгъ Еутыхыр. ЗышIэштыгъэхэмкIэ, IукIэштыгъэхэмкIэ, гушыIэгъу фэхъуштыгъэхэмкIэ ар насыпыгъэу сэлъыгъ, сыда пIомэ Аскэр цыф Iуш дэдагъ, губзыгъэу гушыIэштыгъэ, шIугъэм уфицэштыгъэ, бэмэ гу альыуигъатэштыгъэ, уиакъыл анигъэсыштыгъэ. Еутых Аскэр цыф кызырэкIоу шытыгъэп, ищыIэныгъэ гъогуи псынклэгъэ пIон плъэкIыштыгъэ. Непэ а тхаклор бэмэ лъэшэу якIас, нэмыкIхэм ыцIэ зэхыхынэуи фаехэп. Цыф пэпчъ ащ ежъ иеу еплъыкIэ-фышчытыкIэ фыриI. Ары кызыхэкIырэри тхаклом ыцIэ онтэгъоу зыхэмкIэ хъуныр, адрэхэмкIэ гушыитIум бзыу тэмэ псынклэм фэдэу зыкIыуагъэпхъуатэрэр.

«Цыф лъэужхэр зэфэдэхэп, зым ар псынэкIэчъкIэ кыгъэнэфагъ, адрэм чыгыхэр ыгъэтIысыгъэх, адрэм лъэмыдж зышчытемылым ежъ ылэшъхьитIукIэ лъэмыдж тырильхъагъ, мыш а илъэс кыинхэм ежъыи ышъхъэ ыубыжыгъэп, адрэхэри ыубыгъэп, сыд кьехъулагъэми шыпккэм илIагъо текIыгъэп...» — мы пычыгъор еутых Аскэр иповестэу «Цыфым илъэуж» шыщ. Анахъэу аужырэ гушыIэхэр зыфэбгъэхъынхэ плъэкIыштыр ежъыр ары. Сыд кьехъулагъэкIи шыпккэм илIагъо темыкIонон ищыф гъэпсыклагъ. Ау шыпккэр пIонон сыдигъокIи кыныгъ. Ащ дыкIыгъоу, цыфыбэми шыпккэр япIонон якIэсэныр хэгъэкIи, адахэрэп.

Мы илъэсым ишэкIогъу мазэ Еутых Аскэр кызытхэмытыжыыр илъэсипшI мэхъу. Джыри мэкIэ-макIэзэ ащ ыцIэ тпэчыжъ мэхъу, тшIыжырэп (хабзэр ары зыфаслорэр). Ау тэ шыпккэр дгъэ-кIодым тыфитэп. Тауж кыкIыштыгъэ ныбжыкIэхъу неущ Адыгэ лъэпкыым итарихъ лъызыгъэкIотэштхэм ар ящыклагъ.

ЧЭНЫШХЭ Молидхъан.
Журналист.

НыбжыкIэхэр зыльещэ

НыбжыкIэхэм ятворчествэ нэлуасэ шыуыфэхэун шыуыкIэхэун журналэу «Нэплээгъу» Ioф дзышIэрэ купым ипащэу, АКЪУ-м икIэлэегъаджэу Хьуажь Нурыет бэмышIэу гуыцIэгъу тыфэхьугъ. Ащ тыщигъэгъозагъ непэ кыытIэхьухэрэ лэужым творческэ кIуачIэу шIэр зыфэдизым ыкIу ащ игуышIэсэхэм, игухэлхэм, ыгу ихьыкIыхэрэм нахь нэблагъэ зафэпшыным кIынэу ыкIу псын-кIагъэу хэлхэм.

Къэлогъэн фæе, Нурыет тхэным фэцэгъэ ныбжыкIэхэм бэшIагъэу ыналэ атет. Литературнэ кружокэу зэхичагъэм хэт студентхэр зэнэкъокъу зэфэхьафхэм ахэлажьэх, апэр чIыплэхэр бэрэ къахьы.

Хьуажь Нурыет.

— Нурыет, тизэдэгущы-
Iэгъу етымыгъажьэзэ, мы
журналыр кыдэкIыным
лIапсэ фэхьугъэм тыщыб-
гъэгъозагъэм дэгъугъэ.

— 2007-рз ильэсым ныб-
жыкIэ программэу «Гуфэ-
сым» «Адыгабзэм ильэкI зегъу-
шIомбгъугъэным пае сы-
да шIэгъэн фаер?» зыфиорэ
зэнэкъокъу студентэу апшъ-
рэ еджаплэхэм ачIэсхэм апае
зэхичагъэ. Ащ ныбжыкIэ
нэбгырэ 22-рз хэлэжьагъ. Ахэм
яджэуапхэр зэрыт статьяхэр
зыушIэжыгъэ шIэныгъэлэж-
хэм мэлылфэгъу и 20-м
зэфэхьысыжьхэр ашIыгъэх.
Анахь дэгъоу зигуышIэсэ тхьа-
пэм кыыщизыIотыкIыгъэ нэ-
бгырищым ахьцэ шIухьаф-
тынхэр: апэрэм — сомэ мини
3500-рз; яIонэрэм — сомэ
мини 2500-рз; ящэнэрэм —
сомэ 1500-рз афагъэшIогъа-
гъэх. НэмыкIэу джыри уналэ
зытебдзэм хьушIт тхыгъищым
яавторхэм сомэ мин зырыз
аратIыгъ. Мы зэIуагъэ ары ныб-
жыкIэхэм апае журнал кы-
дэгъэкIыгъэныр игъоу зэрэ-
щытым апэрэу зыщытегу-
шылагъэхэр. Бзэхэр зыцара-
гъашIэрэ гушIэу «Активым»
итхьаматэу, «Гуфэсым» ипа-
щэу Едыдж Мэмэти мылькоу
ащ пэлухьашIымкIэ Iэпылэгъу-
шхо кыытфэхьугъ ыкIи непэ
кызынэсыгъэми ишIуагъэ кы-
тегъэкIы.

— Сьд фэдэ унчIэхэр ара
аныхьэу журналым кыыщы-
шIуыIэтыхэр?

— Зэфэхьысхьафых. Журна-
лым рубрикэ 14 хэбэ. Ары
пэпчэ зы лэыныкIэ гъэзэгъа-
гъэ кызылэуехы. АцIэхэри къес-
Iон: «Сыбзэ — сидунай», «Ти-
лэжыгъэхэр: усэхэр, орэдхэр,
сурэтхэр, статьяхэр», «Адыга-

бзэкIэ зэтэдзэ-
кIы», «Тизэдэ-
гушIэжыгъэхэр»,
«УнчIэм игъу»,
«Сэнэхьатэм
игъоу», «IэкIы-
бым шыIэ ти-
лэпкьэгъу-
хэр», «ШIэжъ»,
«Адыгэ псэу-
пIэжъхэм та-
рэкIожьы»,
«Адыгэхэр нэ-
мыкI лэпкьымэ
анэкIэ», «ПшIэнкIэ гъэшIэ-
гъоны», «Сэмэркъэу икIогъу-
п», «Психологым инэкIубгъу»,
«Интернетымрэ ныб-
жыкIэхэмрэ». Рубрикэ пэпчэ
тамыгъэ иI. Ахэр къэзыгу-
шIысыгъэхэр Бгъэжынкъо За-
уррэ Пашты Германрэ.

— ИтеплэекIу зы шыуа-
шIэ шытеуцугъэу тэлээгъу.
Ащ хэтэ Ioф дзышIагъэр?

— Журналым итеплэ зыфэ-
дэщтыр тымыгъэнафэзэ зэнэ-
къокъу зэхэтщэгъагъ. Ащ Ioф-
шIагъэу кырахылагъэхэр
зэкIэ зызэтэгъэпшIэжыкIэхэм
студентхэу Хьуажь Руслъанрэ
Тхьагъэпсэу Тимуррэ яер нахь
къекIоу къахэтхыгъ. Джы но-
мер пэпчэ ыкIышIэ шIохэмкIэ
е сурэтэу итымкIэ зэтэкIэхэми,
журналым итамыгъэрэ статьяу
дэтхэр кызытегушIэхэрэр
кызырэтхыгъагъэмрэ а зы
шыуашIэм итых.

— Адэ журналым Ioф дэ-
зышIэрэ купыр сьдэушIтэу
жыугъэнафэра?

— Мыщ кыдэплэытэн
фаер зыхэр еджаплэм чIэкIы-
хэзэ, нэмыкIхэр ахэм ачIыплэ
кызыретиуцухэрэр ары. ТиIэх
еджаплэр къаухыгъэми, джы-
ри ащ зитхыгъэхэр жыугъэу
кыыхьэхэрэр. Ахэр Хьупсэры-
къо Саид, ЛыпшIэкъо Ларис.

Журналым итеплэ.

КъэсIонэу сызыфаер джы мы
зигугъу къэсшIыгъэ ныбжы-
кIытIум творческэ кIочIэ дэгъу
зэрахэлхэр ары. Джащ фэдэ
НэмытIэкъо Аминэт. Мыхэм
ятхыгъэхэр нэмыкI кыдэгъэ-
кIыгъэхэми къадэхьэх ыкIи
зыкIырыплхынхэ, зылызы-
щэнхэ апэкIэ кыкIмэ гъэхьа-
гъэхэри ашIышIуагъэу шытых.

ужым художественнэ творче-
ствэм зищыIэныгъэ фэзыгъэ-
шыуашIэмэ зышIоигъоу макIэ
ахэм къахэкIыжырэр. Ар
кызызэкIырыри кыбгъурылонэу
щыт. НыбжыкIэхэм шыIэклэ-
псэукIэ амал тэрэзхэм алы-
хьунхэр нахь пшъэрылIт шIхьа-
Iэу зыфалытэжы ыкIи ащIэ
адемыгъэштэныр тэрэзэп. Арэу

щытми, усэ зыусырэми, рас-
сказ зытхырэми хымынэжыу,
тапэкIэ литературэм игъэбаин
иIахь хилхьэмэ, ежыркIи
акъыл къэкIуапIэ хьушIт, лэп-
кымыкIи ишIуагъэ къэкIошIт.

— Нурыет, журналыр
гъэгъэтым фэдэп, нахь нэ-
кIубгъуабэ мэхьу, ахэм ары-
тыщт тхыгъэхэр сьдэу-
шIтэу жыугъэхьазырхэр?

— Ар зэкIэмэ анахь кIыныр
ары. НыбжыкIэхэм ятхыгъэ-
хэм Ioф адэпшIэжыныр фæе,
компьютеркIэ тэр-тэрэу хэтэ-
уыжыкIы. ЕтIани рубрикэу
дгъэхьазырыр пэпчэ зэхьы-
лагъэм зылофшIэнкIэ фэгъэ-
зэгъэ цыфхэр кьэтэгъотых,
ахэм зэдэгущыIэгъухэр адэтэ-
шIых. Ежъ ныбжыкIэхэми
нахь ашIогъэшIэгъонын фэ-
дэштхэм талэхьу. Журналыр
зыфэпшIэхэрэр ащ емыджэжъ-
хэмэ хьуна, арышъ, ягумэкI-
хэр, яупчIэхэр, яшIоигъо-
ныгъэхэр кыдэтлэытэхэзэ,
статьяхэр зэтэгъэуIух. Ащ охь-
тэ дэхэкIае ехы. Ары нахьы-
бэри тыкыдэкIыныр зыкIэмэ-
хьурэр. Арэу щытми, Ioфэу
етхьыжыгъахэр чIэтыдзы-
жыныу зыдгъэхьазырырэр. Сэ
сшъхьэкIи ар сигупсэ Ioф хьу-
гъэшъ, лэзэшэу мэхьанэшхо
есэты. Мэмэти ишIогъэшхо
кытегъэкIышъ, ащIэ «тхьае-
гъэпсэу» етэIo. Шыпкьэр
пIощтмэ, тиныбжыкIэхэм Ioф
адэпшIэн фæе, аущтэу зыхьу-
рэм къэкIошIт уахьтэм тызэры-
гушхон тIэжыкIышIт нэбгырабэ
ахэм къахэкIышIт. Къина пIомэ
кIын, ахэр цыфым иплырэ-
стырыгъом итых джыри, ау
джа мэшIоыбэу абгъэу дэ-
лэыр ищыкIэгъэ лэныкъом зы-
бгъэзэшIуагъэ, лэжыгъэ бай
къахьын альэкIыныу кIуачIэ яI.

— Журналым джыри бэ
фэмынэлуасэр, унагъоу ныб-
жыкIэ зэрыс пэпчэ ар ихьэ-
мэ ишIуагъэ къэкIонэу сэ-
лытэ. Сыда пIомэ ныбжы-
кIэ пэпчэ илэгъоу зыгорэ кы-
зыдэхьугъэм цысэ тырихьын
фæе. Едыдж Мэмэти ори,
Нурыет, Ioфэу ежыугъэжыа-
гъэр ыпэкIэ джыри нахь лы-
кIотэнымкIэ лэбэкIушIу-
хэр жыудзынхэр, зэчыи зы-
хэлъ ныбжыкIэхэм шыу-
шIуагъэ зэрэжыугъэкIырэ-
мкIэ шыукъызыахьыкIыныу
тышIуфэлъаIo.

ДЗЫБЭ Саньет.

СащыгушIукIыгъ, сафэлъэлуагъ

Сэ сыныбжэ ильэс 70-м дэхэкIаекIэ
ехьугъ. Ащ узынэсыкIэ шIоу, дахэу
плээгъурэ пстэуи осэшхо афэо-
шы, уащэгущIукIы. Джы шыIэны-
гъэр кIын, цыфхэм теубытагъэу ахь-
цэ къэгъэхьаплэ зэрэIэщытыгъэм фэ-
дэжэп. Арышъ, хэкIыплэ кызыгъо-
тыгъэу, зызыушIомбгъурэм ущымы-
гушIукIыныр плэжыкIышIт. Ащ фэдэу
слээгъугъэхэм ащыщ сыкьатхэмэ
сшIоигъоу сыгу кызыгъэхьагъэр.

Тикъоджэгъухэу Уджыхьу Аслъан-
рэ ягуащэ Фатимэрэ яхьызмэгъшIаплэ
зигугъу къэсшIышIтыр. АпэрэпшIэу
къасIомэ сшIоигъор Аслъан илэжыа-
кIэкли, цыфхэм ишIуагъэ зэраригъэ-
кIырэмкIи, дэхэлэгъау илэмкIи кы-
зыхэкIыгъэхэм афэдэ зэрэхьугъэр ары.
Ащ ятэжъэу Уджыхьу Хьисэ (Якъу-

бэкъо Хьисэ аIощтыгъ) къэсшIэжы-
лыжъ гумысэфэу, уцуи тIыси имыIэу
зэрэщытыгъэр. Щыдыку цыкIу илагъ.
АщIэ ащ ишIуагъэ зэримыгъэкIы-
шIтыгъэ къуаджэм дэсыгъэп сIомэ хэ-
гъэхьагъэ хьушIт. НэмыкI горэмкIи
цыф еолагъэу «сфэлэжыкIышIтэп е сшIэ-
шIтэп» риIуагъэу зымы кыIожыныр
ыльэкIышIт. Ащ фэдэу зэрэщыты-
гъэм фэшI, къоджэдэхэм шIу альэгъу-
шIтыгъ, шIхьэклафэ фашIышIтыгъ. Къы-
зыхэкIи зыплугъэхэм афэдэ хьугъэ Ас-
лъани, ежъ фэдэу хьупхьэу, цыфы-
шIоу шIхьэгъуси ыгъотыгъ.

Зэшхьэгъусэхэм колхозыр зыщIэм
ифермэщтыгъэм щыщэу къэнагъэр ащ-
фыжыгъэу зэхэсхыгъагъ, ау сэлээгъу-
фэ икьэбар шыпкьэр сшIагъэп. Фер-
мэр къахьыжыгъэу чэур лэагэти,

зыпари дэплэагъошIтыгъэп. Мафэ го-
рэм хьэблэ лыжъхэмкIэ тызэхыхьы
тыкIуагъ. Тикъоджэгъоу СIаашъу Май-
ор тызыщагъэр. Ар тапэкIэ шылагъэу,
ыльэгъугъэр кызыретион ымышIэу
ыгъэшIагъэзэ шIэгущIукIыти, тэри кы-
зэдгъэлээгъуагъэу зедгъэшагъ.

Шыпкьэ, кьэтлээгъугъэр дгъэшIэ-
гъуагъэ. Аслъанрэ Фатимэрэ ащэфы-
жыгъэ фермер зэтырагъэпсыхьажы-
гъэу псычэтхэр шахьух. Нэм фэмы-
плэу кьэшIыхьагъэм фыжыбзэу дэ-
тэкъуагъэх. ЗэкIэмкIи а уахьтэм псы-
чэт минипшI ялагъэр, хагъэхьонэу ыуж
итыгъэх. Псычэтхьуныр ищыкIэгъэ
пстэури дагъэуцагъ. Ахэм анэмыкIэу
былымхэр зычIагъэуцощтхэри агъэ-
хьазырышIтыгъэх, пчэнхэри дэтыгъэх.
А эпстэуэмэ Ioфэу апылхэр къэшIэ-

гъуаеп. Охьтэ кIэкIым кыкIошI зызэ-
раушIомбгъугъэр зэрэзэпагъафэрэм
ишыхьат. IoфшIэным ыгъэшъхьа-
хыгъэхэп, кIын альэгъуныр, мылькоу
халхьэрэр кыхамыхьыжыныр кы-
гъэщтагъэхэп, рахьухьагъ, агъэпсыгъ,
лыагъэкIуагъ.

Слээгъугъэм сыщыгушIукIыгъ, сэ
сшъхьэкIэ шIоу шыIэ пстэури къадэ-
хьунэу сафэлъэлуагъ. Непэрэ дунаим
ащ фэдэу хэкIыплэ кышыбгъоты-
ныр, уиоф зебгъэушIомбгъун, цыф-
хэми уишIуагъэ ябгъэкIышIуныр гъэ-
хьагъэу сэлэытэ. Ежъхэм яфэдэ зыхэ-
лэыр кызырагъотыгъэм имызакъоу,
цыфхэми IoфшIэнкIэ чIыплэхэр къа-
ратыгъэх, нэмыкIыкIи Iэпылэгъу зы-
фэхьухэрэр бэ. Ар сыда зымыуасэр?
Гухэлэу яIэ пстэури къадэхьунэу
джыри зэ сафэлъаIo.

НЭМЫТIЭКЪО
Ибрахьым.

Гъобэкъуай.

Зэкъошныгъэм игъогухэмкIэ

Урысыем инароднэ артисткэу, Кубань и Къэралыгъо къэзэкъ хор илээсыбэрэ хэтыгъэ Татьяна Бочтарева ансамблэу «Казачья душар» ыкIи лъэпкъ къэшъокIо купэу «Танокыр» игъусэхэу Мыекъяупэ концерт къыщитыгъ. Зэлъашлэрэ орэдылор Адыгеим иныбджэгъушлоу зэрэщытыр къыдэтлгыти, гуцылэгъу тыфэхъугъ.

Джыри тызэлукIэщт

— Концертыр гъэшIэгъонэу жъугъэпсыгъэ. Орэд нэпчэ пIоми хъунэу икIэрыкIэу къэшъулонэу залым чIэсхэр къыкIэлъIуцтыгъэх. Тышъуфэгъушлоу искусствэр зикIасэхэр бэрэ Iэгу къызэрэшъуфитеуагъэхэм фэшI.

— Тхъауегъэпсэу. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ ансамблэу «Налмэсым» иунэ тиконцертхэр сыдигъуи гъэшIэгъонэу щэкIох. Лъэпкъ искусствэр Адыгеим шагъэлапIэ.

— Пчыхъэхэхэм Адыгеим щыцхэр къыщыолъIугъэх джыри Мыекъяупэ укъэлонэу.

— Мары концертыр къызытэхум нэбгырэ макIэп къысэкIоллагъэр. Къэзэкъ орэдхэр жъы хъухэрэп. Сигупэу Мыекъяупэ сыхъэкIощт.

— ИскусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжым студентхэр, ансамблэу «Казачатэр», Мостовской

районым къыкIыгъэхэр нахъ къахэцыхэу Iэгу къыпфитеохэу къысцыхъугъ. Бэрэ шыуэлIокIа?

— Сэ сизакъоу ахэр къысфэгъушIуагъэхэу слъытэрэп. Орэдылорхэр, къэшъуакIохэр сигъусэх, лъэшэу сафэраз. Ахэр къызгомыхэу мыщ фэдиз шытхъу къэсхыщтэп.

— Кубань къэзэкъ хорым ухэтэу лъэпкъ орэдхэр бэшIагъэу къэлох. Анахъ хэхыгъэ орэдхэр къыхэоддэх.

— Уезэщыгъэба, упшъыгъэба? Ащ фэдэ упчIэхэр ори къысэптыщтми сшIэрэп. Сэ къыхэзгъэщынэу сызыфаер сисэнэхъат лъэшэу шIу зэрэслъэгъурэр ары.

— Лъэхъэнэ къызэрыкIоп тызыхэтыр. Сценэм бэрэ Iоф щыпшIэным фэшI сыда анахэу уищыкIагъэу пIыгътэрэр?

— Псауныгъэ уиIэн фае. Псауны-

гъэм гуетныгъэр, щытхъур къыгоуцощтых.

— Артистым сэнауыцыхэу ищыкIагъэба?

— Ар апэрэ чIыпIэм сэгъэуцу, ау псауныгъэ пытэ зилэм IофшIэныр лъыгъэкIотэн зэрилъэкIырэр зыми хэзгъэкIуакIэрэп. Шъхъахынэхэр, тельхъапIэмэ алыхъухэрэр — ахэр искусствэ шъыпкIэм пэчыжъэ цыфых.

— Татьян, искусствэм ицIыф лъэшэм уащыц. Уигухэлъ благъэхэр къытфэIуатэхэба.

— «Урысыем инароднэ артист» зы-

фиIорэ щытхъуцIэр Геннадий Черкасовым къыфаусыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ пчыхъэхэхэр къэзэкъ хорым, ансамблэу «Казачья душар», нэмыкIхэми хэгъэунафыкIынэу загъэхъабыры. Зэхэхъэм сыхэлэжъэщт.

— Геннадий Черкасовыр...

Татьяна Бочтарева шхыгъэ къысэплъы. — Геннадий Черкасовыр ситхъэхъус. Искусствэм тищыIэныгъэ еттыгъ.

— Концертыр къэптыщтхэу къытэпIуагъэп. Зыбгъэпсэфыцта?

— Зыбгъэпсэфынэу уахътэ къыхэкIыщтми сшIэрэп. «Казачья душар» хэт артистхэм ашлогъэшIэгъон орэдхэр къалох. Урыс ыкIи цыган романсхэр зыхэт концерт сэгъэхъабыры. Пчыхъэхэхэр къызэрыкIолоу щытыщтэп, къысэхыгъэкIыщт. Ар зыдэсшIэжъэзэ, Iофым сыфэжъагъ.

— Краснодар, Мыекъяупэ, Успенскэ, Красногвардейскэ районхэм, нэмыкIхэми орэд къащыпIоу услэгъугъ. Джыри тыдэ тыщыодэлIун тлъэкIыцта?

— «Казачья душар» сыхэтэу орэд къэсIощт. Искусствэм лъэпкъхэр зэфэццэх, тизэфыщыткIэхэр егъэпытэх. Сыфай зэкъошныгъэм тапэкIи орэд къыфэсIонэу.

— УигухэлъышIухэр къыбдэхъунэу пфэсIо.

— Тхъауегъэпсэу.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтым итыр: Урысыем инароднэ артисткэу Татьяна Бочтарева.

(КъызыкIэлъыкIорэр Юныгъом и 24-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

— НэджыкIо Ахьмэдэрэ Къэсэйрэ зэхърам шIуцIабзэхэу къуаджэм дэсыгъэх. Ащ ыпкъ къыкIэу Къэсэй чэщ мээхэм шэкIо шончыкIэ Ахьмэд еуагъ, ау адрэм инасып къыубытыгъ, улагъэхэр тельхъэхъугъэми, псауу къэнагъ. Ащ еуагъэм лъыхъухэу зырагъажъэм, Ахьмэд ыгу ригъэлэжыгъэу ШIуцIэжыкIо Долэт куп хIуагъэу зэхыхыгъагъэр зыгу къэкIыжынхэр къыхэкIыгъэх. «Iуесымыгъэхыщтымэ НэджыкIом есшIэщтыр сшIэрэп, сауж икIырэп, нэпч сырыфпагъ» зэрилогъагъэр къыфалэтыжы, Ахьмэд еуагъэр арыкIэ егуцафэхэу агъэтIысыгъ. Ау лажъэ илагъэп. Ащ сэ сыщыгъозагъ, Къэсэйрэ сэрырэ тызэныбджэгъути, цыхъэ къысфишIи, Ахьмэд зэреуагъэр къысилогъагъ. Къызхэсымыгъэщыпэщтыгъэми, Къэсэй къысишIагъэр фэгъэгъэун сымылъэкIэу мыжъор сыгуажъуакIэ дэлъэу къыфесэхъакIыти, згъэпщынэнымкIэ чIыпIэ дэгъу сырихылагъэу слъытагъэ. Сызыщыгъуазэр Iофыр зэхэсыфыхэрэм алызгъэлэсыгъ.

— Ары шъхъае, тят, ныбджэгъум ар епшIэныр къэрарынчъагъэба?

— Имыфэшъуашэ есшIагъэп, — ыIуагъ сятэ. — Сэ къысишIагъэмкIэ ащ фэдэ ныбджэгъу уиIэнкIэ ущыкIэрэп. — Ар римыгъэкIоу къыпигъэхъожыгъ, — етIани лажъэ зимыIэр пщынэныр зэфэнчъагъэу слъытагъэ.

Ардэдэм сэ сыныбджэгъу Аслъан сыгукIэ сылбыIэсыгъ. Ащ ыIохэу, ышIэхэу Нэдахэ сызщыгъэгъозагъэхэр сыгу къэкIыжыгъэх. Ащ фэдэ хъазыр сятэрэ Къэсэйрэ азыфагу кIыхъухагъэу къаIуагъэу зэхэсыгъэр, ау ащ

сыщымыгъуазэ фэдэу зыкъэсшIи, ежъ сятэ ижэдэкIэу зэхэсымэ сшIонгъоу сеупчыгъ:

— Сыда къыуишIагъэр?

— О ар уищыкIагъэп, — къысиIон ыдагъэп.

Къэсэй фэгъэхыгъэу сятэ сызщыгъэгъозагъэм слон сымшIэу сышIуигъэнагъ. Зы лъэныкъомкIэ зафэу зекIуагъэ, лажъэ зимыIэр пщынэ-

джэгъу» слон зыми зэхэсымыгъэхынэу, тыныбджэгъуныгъэ ащ щытыгъуынэу тхъэланэ сшыгъэ.

СыIукIэмэ сигукъанэ тескъутэн гухэлъ сIлэу зыфэсплъыхъэщтыгъ, ау ышIэрэм фэдэу ежъ Аслъани зыкъысфэригъэхъыщтыгъэп, сэри ыджэж сыIоныр зэспэсыжыщтыгъэп. Хъау, Нэдахэ ыгу зэрэрихыгъэр емыкIу

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

Зы шIулъэгъу итхыд

Рассказ

ныр зэфэнчъагъэу ылытагъэу зэриIуагъэр тэрэзу плон плъэкIыщт. Ары шъхъае, иныбджэгъу къыриIуагъэр къызфигъэфедэ зэраригъэгъэтысыгъэр фэгъэгъугъуай. А лъэныкъуитIур зызэфэсэхысжыкым, мы лъэхъаным сыгу щышIэрэм сыдихыкIи, сятэ Къэсэй ришIагъэр ифэшъошэ хъазырэу слъытагъэ. Ау сшIогъэшIэгъоныгъ сятэ къежъулагъэм фэдэ сэри сызэрэрихылагъэр. Ащи шIу ылыгъурэ пшъашъэр иныбджэгъу зэрэшIуигъэкIодыгъэр ары фимыгъэгъугъэр. Сэри нахъ ныбджэгъу благъэу сIлэу слъытэрэм шIу слъэгъурэ пшъашъэм ыгу къысцигъэкIыным пае сыфеубы. ШъыпкIэ, Нэдахэ чIэсынэныр Аслъан ыпкъ къыкIыгъэу сфэлэшъуцтэп, нахъ згъэмысэрэр сят ары, ау пшъашъэм сызщыгъэгъозагъэм ыуж Аслъан «сыныб-

фэслэгъоу арэп, пшъашъэр шэсыфэ Iахъ мыгощэу аIоу, зэныбджэгъуитIур хэгъэкIи, зэшитIуми а зы пшъашъэр агу рихъэу къыхэкIы. Фэгъэгъуын сымылъэкIырэр ныбджэгъу къэрарынчъэу къызэрэчIэкIыгъэр ары.

Аслъан урамым сапэ къызыщэфэм зи мыхъугъэхэ фэдэу зыкъишIэу, къысфэчэфэу къыспэгъокIыгъ.

— А зыкъом фэбэгъон, къуаджэм удэсыжыба, узысымылэгъугъэр бэшIагъэ.

— Уныбджэгъу дэгъушъ ары, — сIуагъэ.

Сэ сфэгъэхыгъэу ыIохэрэр Нэдахэ къызэрэсIоложыгъэм зэрэщымыгуазэр къыхэщэу, ар пшъашъэм ышIэныр рипэсыгъэпын фае, зэхихыгъэр ыгъэшIагъоу къысэплъыгъ. Ынэ къарэхэр ыуцIыргъухи къэупчIагъ:

— Сыда ауштэу зыкIапIорэр?

Руслъан, ори ащ ущымыгуазэу щытэп, Нэдахэ сыгу рехы, ыджэжи сэкIо. Ары шъхъае, ежъ ыгу къысфакIоу сзыгъэлон зи еслэгъулэрэп, кIигъэтхэу ренэу къыспигъохырэр о шIу узэрилэгъурэр ары. УщыгъэгъушIэнэу кIалэ къэмыхъуштэу еIо. Джары ыгу къыпщызгъэкIымэ зыгорэ къыздэхъуным сыщыгъугъэу узыкIыфэсыубырэр нахъ, нэмыкI зэрэхэмылтыр пшIошъ гъэху.

Бзэгъу къысфыхыгъэу Нэдахэ егъэплъынэу сыфэмыеу, иIоф хэмылтыхэу къыщызгъэхъумэ сшIонгъоу, шъыпкIэр Аслъан сфэлэшъугъэп.

— А бгъэмысэрэм лажъэ иIэп, — сIуагъэ, ау ышIошъ хъугъэп.

— Ащыгъум о къыохылагъэу Нэдахэ есIуагъэхэр уахые кыпфакIуи къыбнигъэсыжыгъэхэн фае, — ыIуагъ.

— Хэт къызнигъэсыжыгъэхэми, арэп мэхъанэ зилэр, ныбджэгъум шIу ылыгъурэ пшъашъэм фэуыбыныр зэрэкъэрарынчъагъэр ары нахъ, — тельхъапIэ ышIыгъэр сыгукIэ сштагъэп. Ащ даIлоуи Нэдахэ фэгъэхыгъэу къысиIощтыгъэр ыгу къызгъэкIыжыгъ. — Орыба зыIощтыгъэр Нэдахэ узыфытелIэн фэдиз имыкIоу, зэрэчIэсынагъэр сыгу егъэкIун фэдиз мыхъоу, чIэнэгъэшхо сымылъыгъэу. Сыда адэ джы кэжъугъэр, ащ фэдэу узэплъыщтыгъэ пшъашъэм о уфалIэ зыкIэхъугъэр?

Ащ иджэуап Аслъан бэрэ сыригъэжагъэп, зыгорэкIэ ар къыфэсIэтыжыкIэм, къысиIо-жыщтым пэшIорыгъэшъэу егупшысэгъахэу къычIэкIын.

— Руслъан, ауштэу къызыкIыосIуагъэм хэлъыр ори къыбгъурыIо хъушт, пшъашъэр угу ебгъэкIуагъэу, ар псэогъу къыпфэхъуным игугапIэ зэрэуимылъжыкым узэриухырэр синэрылэгъути, сыгу къыогъугъ, хъугъэшхо сымылIэу къыпщызгъэхъуным сыпылбыгъ. АдыкIэ «пшъашъэм сыфэуубыгъ» зыфалорэр арымэ, ащ хэлыри зи хэсымыушъафэу къыосIон. ЫпэкIи сэ Нэдахэ сыгу рихыщтыгъ, ау о шIу узэрилэгъурэр синэрылэгъути, зысщыIэщтыгъ. Сьохъуапсэщтыгъ Нэдахэ фэдэ пшъэшъэ дахэм шIу укыбзэрилэгъурэм пае. Ащ даIлоуи, сыушъэфынэп, тIэкIуи сыошъугъуштыгъ. Къыздэхъун зэрэщымылэр зыдэсшIэжъэу зыкъыхэзгъэщынэу, ныбджэгъум сыпэшIуекIонэу сыфэягъэп. Ау НэдахэкIэ гугъапIэ зэрэуимылъжыкым щыгуазэу сызэхъум сыгу рихырэ пшъашъэр зыIэкIэсымыгъэкIымэ нахышIоу зэсIожы, ыуж сыхъагъ.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

Президент спорт зэуклэгъухэр МЭФЭКІ ШІУХЬАФТЫН

тренеру Юрий Бойко
тыцагъэгъозагъ.

Спорт-зыгъэпсэфыпІэ
гупчэу «Сменэм» зэнэкьо-
кьухэр шыкІуагъэх. Стрит-
болымкІэ командэ 40 фэдиз
зэдешІагъ. Адыгеим ихэ-
шыпыкІыгъэ командэ нэб-
гырищ шешІагъэр — С. Аб-
рамцевыр, М. Цыргъоир,
С. Бэрзэджыр. Тверской хэ-
кум 12:1-у тикІалэхэр
текІуагъэх, Краснодар кра-
им 13:2-у кьышІуахыгъ.
Анапэрэ Нижегород хэкум-
рэ якомандэхэми тибаскет-

болистхэр атекІуагъэх.

Стритболыр гъээтэдэжэмэ дэгъоу
ашІэу тэгугъэ. Баскетбол ешІапІэм
ызыныкытэ итыхэу шызэнэкьокъух.

— Финалым Адыгеимрэ Чэчэным-
рэ якомандэхэр шызэІуагъэх, —
кьелуатэ Сергей Абрамцевым. —
Пчъагъэр 4:5-у тшІуахыу, Цыргъой
Мурат ухъумакохэр кьызэринэкІыи
хъурджанэм Ігуаор зыредзэм, Ады-
геим икомандэ текІоныгъэм нахь
пэблагъэуи кьыхэкІыгъ. ЕшІэгъур
кІэхым зыфэкІом хэукъоныгъэ
заулэ тшІыгъэ, ащ кьыхэкІэу дышгъэ
медальхэр кьыдэтхынхэ тІэкІыгъэн.

Цыргъой Муратэ Мыекьуапэ ия
22-рэ еджапІэ чІэс. Бэрзэдж Сфэрбый
кьалэм ия 7-рэ гурыт ежапІэ шеджэ.
Сергей Абрамцевыр я 28-рэ еджапІэм
икІэлэеджакоу. КІалэхэр спортым
зэфІагъэх. Тренер ІапІасэу Юрий
Бойко япащэу Адыгэ Республикэм
ичемпион хъугъэх, республикэм
ихэшпыкІыгъэ командэ хэтыхэу
Урысыем изэнэкьокъумэ ахэлэжы-
гъэх.

— Стритбол уешІэ зыхъукІэ псын-
кІэу угупшысэн, узэгурьон, хэкІыпІэ
гъэшІэгъонхэр кьэбгъотынхэ фае, —
кьалуатэ тыжын медальхэр кьыдрэ-
зыхыгъэ кІалэмэ. — Хъурджанэм
Ігуаор ибдзэныр ІэшІэх зыми кьы-
фэхъурэн.

Адыгэ Республикэм имэфэкІ мафэ
ехъулІэу спортым медальхэр кьышы-
зыхыгъэмэ тафэгущІо, гъэхъагъэхэр
джыри ашІынхэу афэтгІо.

Сурэтым итхэр: ятІонэрэ чІыпІэр
кьыдзыхыгъэхэ кІалэхэмрэ трене-
ру Юрий Бойкэрэ.

Президент спорт зэнэкьо-
кьухэр кьалэу Анапэ нэмычы-
жэуу цыт псэупІэу Сукко
шыкІуагъэх. Урысыем ишъо-
лбыр 52-мэ яІыкІохэр зэу-
кІэгъумэ ахэлэжыагъэх. Адыге-
им икомандэхэм хагъэунэ-
фыкІырэ чІыпІэхэр кьыдахы-
гъэх.

Мыекьуапэ икІэлэцІыкІу-ныб-
жыкІэ спорт еджапІэу N 1-м, ди-
ректорыр Адыгэ Республикэм
физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ
изаслуженнэ ІофышІэу Александр
Гришин, зышызыгъэсэрэ пшъашгъэ-
хэм футболымкІэ апэрэ чІыпІэр кьы-
дахыгъ. Тренеру Борис Кажариныр
зипгъэ пшъашгъэхэр гандбол ешІэх,
командэу «Адыфым» хэхъанхэу
загъэхъабыр. Футболыр пшъашгъэ-
хэм якІас, яІэпІэсэныгъэ кьыща-
гъэлэгъон альэкІы.

КІалэхэр зыхэт футбол командэмэ
язэнэкьокъухэри гъэшІэгъоныгъэх.
Адыгеим испортсменхэм ятфэнэрэ
чІыпІэр кьыдахыгъ. СтритболымкІэ
типшъашгъэхэр япІлэнэрэ хъугъэх.

Стритбол

Медальхэр — тыжыных

КІалэхэр зыхэт стритбол ко-
мандэхэр апэрэ чІыпІэм зэрэфгъэ-
нагъэхэм Мыекьуапэ икІэлэеджа-
кохэу Абрамцев Сергей, Цыргъой
Мурат, Бэрзэдж Сфэрбый,
Адыгэ Республикэм изаслуженнэ

Баскетбол. Урысыем изэнэкьокъу «ДИНАМЭМ» НЕПЭ ЕУБАЭ

Юныгъом и 26-м Урысыем
баскетболымкІэ ия XIX-рэ зэ-
нэкьокъухэм ахэлэжыэрэ ко-
мандэхэу ашІгъэрэ купым хэт-
хэм апэрэ зэукІэгъухэр зэ-
дырІащтых. Мыекьуапэ «Ди-
намэм» итренер шъхьаІэу,
АР-м изаслуженнэ тренеру
Андрей Синельниковыр гъогу
зыщытехъаным гущыІэгъу
тыфэхъугъ.

— Спортыр зикІасэхэр ана-
хъэу зыгъэгумэкІыхэрэр «Дина-
мэм» зэхьокІыныгъэу фэхъугъэ-
хэр ары. Хэта хэкІыжыыгъэр,
хэта командэм аштагъэр?

— ЗэхьокІыныгъэу тилэр макІэ.
Руслан Коковымрэ Дмитрий
Шуваловымрэ «Динамо» хэкІыжыыгъэх. Евгений Кубан-
скэмрэ Артем Гапошинымрэ Мыекьуапэ кьагъээжыыгъ.

— Спортсмен цІэрыІор кьэжъугъэблэгъэнэу гухэлъ
шыуІагъа?

— Пшгъэрылъ ин уиІэу, апэрэ чІыпІэхэм уафэбэнэн уиму-
радэу шытымэ спортсмен цІэрыІо кьэбгъэблагъэ хъушт.
Мылъкоу тилэр кьыдэтлгыти, тиамалхэм яІгытыгъэу
тешІэнэу итхъухъагъ.

— Командэ тхъапша купым хэтыцтыр?

— Апшгъэрэ купыр тІоу гошчыгъэ. Купэу «Къыблэм» ко-
мандэ 11 шешІэшт, къекІокІыгъуипІлым шызэнэкьокъуштых.
Апэрэ чІыпІи 4-р купхэм кьащыдзыхыхэрэр финалым
шызэдешІэщтых. Ауж кьинагъэхэр шъхьафэу зэнэкьокъу-
штых.

— Апэрэ ешІэгъур Юныгъом и 26-м Волжскэ
цышгъуІэшт. Дэгъоу зыжъугъэхъабырэгъа?

— ЛъэкІэу тилэр уахътэм кьыгъэлъэгъошт. Спортыр
зикІасэхэу кытІыпылгъэхэрэр дгъэгущІохэ тшІоигъу. Опы-
тышхо зиІэ Сергей Ивановым ныбжыкІэхэр зыльещэх. Сер-
гей Барсуковым, Андрей Долгополовым, Ілья Хмарэ, Хъа-
къунэ Русланэ, нэмыкІхэми бэкІэ ташгъугъы.

— ЕшІэгъу гъэшІэгъонхэмкІэ бэрэ тыжъугъэгущІонэу
шгъуфэтгІо.

— Тхъаугэгъэпсэу.

Сурэтым итыр: «Динамо» итренер шъхьаІэу Андрей
Синельниковыр.

Купым хэтхэр

1. «Динамо» Мыекьуапэ	7. «Воронеж-СКИФ» Воро-
2. «Волжанин-ГЭС» Волж-	неж
3. «Липецк» Липецкэ хэку	8. «Дизелист» Маркс
4. «Орел-Олимп» Орел	9. «Автодор» Саратов
5. «Десна» Брянск	10. «Эльбрус» Щердзэскыал
6. «Динамо-Политех» Курск	11. «Динамо-Ставрополь»

ЕМТІЫЛЪ Нурбий.

Адыгейское отделение №8620 СБ РФ предлагает новационную услугу

«Мобильный банк» - для тех кто дорожит своим временем!

У вас нет времени стоять в очереди и каждая минута на счету?

Тогда наше предложение для Вас!

«Мобильный банк» — комплекс услуг для держателей международных
банковских карт, предоставляемый Сбербанком России посредством мобильной
связи, позволяющий Вам управлять своими средствами на счете с моби-
льного телефона, обеспечивая максимальный уровень безопасности испол-
зования банковской карты.

Подключившись к «Мобильному банку», Вы можете в любое удобное
для Вас время, с мобильного телефона посредством SMS-сообщений:

- без комиссии совершать мгновенные платежи со счета международной карты Сбербанка России в пользу операторов сотовой связи Билайн, МТС, Мегафон, оплату стационарных телефонов;
- осуществлять переводы с карты на карту;
- контролировать состояние Вашего карточного счета, оперативно получая на мобильный телефон уведомления об операциях по Вашей карте;
- оперативно заблокировать карту с мобильного телефона (например, в случае ее утраты);
- получать различные информационные сообщения Банка;
- получать информацию о картах, подключенных к «Мобильному банку»;
- временно блокировать услуги «Мобильного банка».

И еще у нас для Вас приятная новость — с помощью услуги «Мобильный банк» и мо-
бильного телефона Вы можете ПОГАШАТЬ КРЕДИТ, полученный в Сбербанке!!

Для подключения к услуге «Мобильный банк» и за дополнительной информацией Вы можете обращаться в любое
подразделение Адыгейского отделения №8620 или по телефонам: (8772)52-25-40, 57-43-23, 52-43-99, 56-92-59.

МОБИЛЬНЫЙ
БАНК

Контроль
операций по
банковской карте
и платежи с
мобильного
телефона

